1936

Anul II, Nr. 7

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Joi 2 Ianuarie ~~1935~~

Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian ■ Redacția și Administrația: Str. Agricultori, 45 — S. IV. ■ Telefon 3.76.05

In pragul veacului naționalist

Lei 6

REGELE, PAZNICUL TRADIȚIILOR

Misiunea Regelui modern e foarte grea. Tocmai de aceea este inexorabil necesară. Statele care, ulcerate în creerul lor politic de otrava masoneriei republicane, și-au detronat Regii, sânt nevoite să-i cheme înapoi. Pilda Greciei devorate de anarhia democratică e mai mult decât elocventă. Spania va trebui s'o urmeze, și o va urma, fiindcă alt leac nu va putea avea pentru a ieși din haos. Republicile vor trebui să-și inventeze Regi. Charles Maurras, cel mai adânc văzător dintre cugetătorii francezi, știe perfect ce spune când preconizează betonul armat al regalității în locul gelatinei masono-republicane.

Epoca noastră groaznic de turbure are ceva dintr'o judecată de apoi: ea verifică valorile culturii și ale civilizației până în ultima lor esență. Tradițiile cristalizate în așezămintele fundamentale ale unui neam niciodată n'au fost puse la o mai aspră încercare ca astăzi. Epoca noastră e, de fapt, un dureros proces al tradițiilor. Revoluția rusă e un asemenea proces. Și dacă el a luat proporțiile unei tragedii fără asemănare, aceasta vine din faptul că tradițiile ruse, — în special monarhia și biserica, — au fost condamnate fără judecată, considerate cu un ochiu extern și străin, al iudeo-marxismului, care, incapabil să vadă esența lor, n'a văzut decât coaja aparențelor. Cum însă aceste tradiții sânt esența însăși a vieții istorice, o surpare a regimului bolșevic, care n'a ținut seamă de această esență, este inevitabilă. Sub ochii noștri, tradiția monarhică își verifică viabilitatea și necesitatea. Sub ochii noștri tradiția religioasă reapare ca o putere formidabilă, renăscută din proba de foc și de sânge.

In aceste împrejurări speciale mai ales, rolul Regelui apare considerabil. El nu e numai cumpăna augustă între diferitele cantități sociale și politice ale prezentului. El nu e simpla figurație ereditară a unei suveranități neutre și pasive, care înregistrează imparțial forțele politice și le investește.

El trebuie să fie — și este — paznicul tradițiilor.

Nimeni nu se poate zice că reprezintă o instituție dacă rămâne indiferent la soarta ei. Sânt momente istorice când numai cine apără instituția o reprezintă cu adevărat. Se spune deobiceiu: „Regele domnește, iar nu guvernează". Foarte frumoasă formulă! Dar uiți ce presupune ea? Presupune o epocă ideală de cristalizare politică și socială, când ar domni un acord unanim asupra tuturor așezămintelor de temelie ale vieții unui neam. Nicio problematică și nicio primejdie n'ar exista în ce le privește. In cazul acesta, s'ar circumscrie Regelui o zonă neutră în care El n'ar avea de cât rolul unei figurații statice a continuității principiului monarhic. Regele ar „domni", politicianii ar „guverna". O stare ideală mai ales pentru aceștia din urmă! Dar problema violentă a epocii noastre e tocmai aceea a viabilității și necesității tradițiilor, pe care se întemeiază instituțiile fundamentale ale neamurilor. Dacă, bunăoară, anume mișcări politice iau o atitudine negativă față de principiul monarhic însuș, ce rost poate avea această formulă: „Regele domnește, iar nu guvernează?". Cu alte cuvinte, Acela care întrupează monarhia și e în primul rând responsabil de soarta ei, să privească neutru și indiferent la procesul anarhic al demagogilor cari ar voi s'o suprime? E o absurditate pe care mintea sănătoasă o respinge. Regele nu este, prin urmare, o simplă personificare simbolică și statitcă, investită cu neutralitate indiferentă, ci suprema putere activă a Statului, putere în care tradițiile esențiale ale vieții naționale capătă conștiință de sine.

Stăpânul bărcii poate să nu aibă direct mâinile pe lopeți. Dar el e cel care comandă lopătarului direcția bărcii. Iar barca unui Stat monarhic nu poate avea altă direcție decât aceea a marilor tradiții ce constituesc esența vieții naționale.

Graiul Regelui e graiul tradițiilor, adică graiul directiei permanente a vieții naționale.

In lumina acestor convingeri, cuvintele Regelui Carol al II-lea, rostite cu felurite prilejuri în favoarea tradițiilor fundamentale românești ne îngăduie să înțelegem ușor conștiința modernă de factor activ al Statului, din care ele izvorăsc.

Un moment de excepțională însemnătate a fost acela când, inaugurându-se la Radio, o zi a străjerilor monarhiei, Regele Carol al II-lea în persoană a vorbit țării despre Suveran și despre monarhie. Și a vorbit îndeosebi generațiilor tinere organizate în străjerism, adică într'un sistem de educație monarhică. Nu e greu să descifrăm din ființarea acestei instituții și din directivele pe care însuș Regele i le dă, grija activă pentru așezământul monarhic, care e coloana vertebrală a Statului românesc și marea tradiție a neamului nostru. Regele ne apare astfel în consensul unanim românesc, călăuzind generațiile tinere pe linia unei tradiții esențiale a vieții neamului nostru.

Un alt moment tot atât de însemnat e acela referitor la Biserica ortodoxă. Un moment e puțin zis. Fiindcă Regele a creat nenumărate momente de afirmare categorică a tradiției noastre religioase, care e însăși legea morală a vieții românești. Investind pe cei doi episcopi noi: al Aradului pentru granița de Apus și al Hotinului pentru granița de Răsărit, Regele a făcut încă odată apologia Bisericii ortodoxe, ca forță dinamică de transformare a oamenilor din răi în buni și din buni în mai buni. Tăria Bisericii nu stă în ocrotirea Statului și în energiile sufletești pe care ea le pune în mișcare pentru a genera fapte eroice în sensul moral al cuvântului. Dar regenerarea religioasă a poporului nu e altceva decât regenerarea națională a neamului. „Plecând de aici în eparhiile voastre, a zis Regele, gândul meu vă va însoți și voiu privi cu un desăvârșit interes opera ce o veți întreprinde. Opera creștinească și operă națională, opere deci strâns unite și care se pot rezuma într'un cuvânt: Românism".

Ce este oare altceva românismul, ca fenomen istoric de ansamblu, decât o împletire organică a ideii etnice și a ideii religioase? Are istoria noastră națională alte mobile decât acela al conservării etnice și al desăvârșirii ei prin puterea transcendentă a credinței religioase? Românismul ca energie dinamică sau ca forță propulsivă a istoriei naționale nu este altceva decât etnicul în continuă transfigurare prin religios.

Regele, prin atitudinea Sa de factor activ dă timbrul actualității tuturor tradițiilor esențiale ale neamului nostru. Căci tradiția nu e formă încremenită și anacronică așa cum se înțelege deobicei și superficial. Tradiția e sufletul identic cu el însuș în evoluția istorică. E puterea lăuntrică prin care se crează formele vizibile. Și când Capul Statului dă glas tradițiilor, dă în realitate glas sufletului național, adică esenței vieții istorice românești. Când Regele vorbește bunăoară de dinamismul Bisericii, El însuș întrupând dinamismul monarhiei, aceste venerabile tradiții românești ne apar ca forțe actuale în care se mișcă spre viitor directivele permanente ale neamului și ale Statului nostru.

Cu această concepție de Stat, peste diversitățile de înțelegere ale oamenilor politici, ne aflăm în pragul anului nou. Cine poate să prevadă, în ceasul de acum, eventualitățile ce zac ascunse în pântecele acestui an care vine? Noi trebuie să fim gata pentru orice. Nașterea e a Domnului: anul nou e al Regelui. Și poate niciodată, sacrul imn împărătesc al acestei zile n'a sunat mai plin de înțeles:

„Mântuiește, Doamne, poporul tău și binecuvântează moștenirea ta. Biruința Regelui nostru asupra celor protivnice dăruiește și cu Crucea ta păzește pre poporul tău".

Sfarmă Piatră

Polemizând cu anul nou

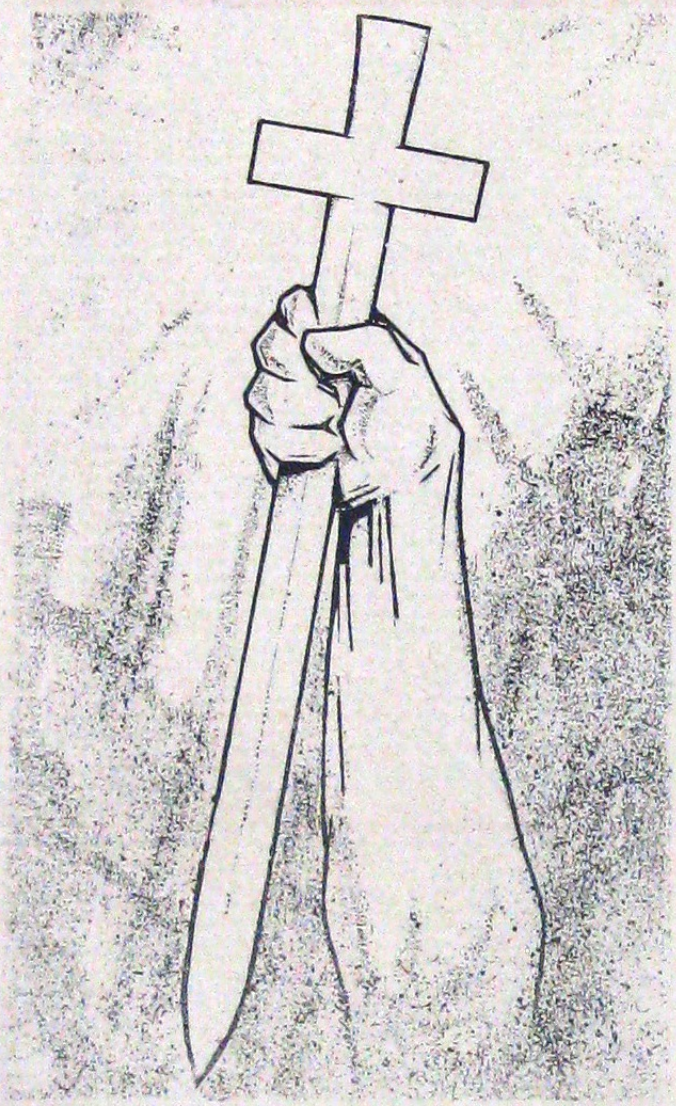

M'am ferit cu grije totdeauna să cheltuesc un singur ban ca să cumpăr „noul calendar" de câte ori trebuia să înmormântez un an mai mult din viața mea și din viața tuturor... Aproape că nu mă interesează — vreau, cel puțin, să nu mă intereseze! Și aș fi în orice caz fericit dacă lucrul ar putea să treacă fără importanță sau fără amintire.... Dece să ne oprim! S'a sfârșit un an — încă un an... — e mai mult trist, să trecem, să nu mai vorbim... Și apoi, ce păcat ar fi dacă anul sau zilele vor fi trecut fără ca noi să fi băgat de seamă! Nu credeți dimpotrivă că ar fi în această uitare o consolare supremă care ar putea să ne dea iluzia unei inatacabile tinereți și astfel, ar putea să ne facă mai fericiți?... Eu cred... Și mi se pare aproape singurul remediu! Nu e mult, firește, dar e cel puțin atât...

Imi amintesc un cuvânt de Gide, care cuprinde în el comori de voluptuoasă tortură, un cuvânt greu, apăsător cât o lespede de mormânt și care nu o singură dată m'a chinuit: un pas assez constant souci de la mort, n'a pas assez donné de prix à chaque instant de la vie... E adevărat că dacă ne-am gândi mai mult că va trebui să murim, am specula, par'că fiecare minut cu o sălbatecă poftă de viață! N'am lăsa să ne treacă clipa, cum spunea majestuosul poet mort, iată, acum două mii de ani, și am simți o zi cât o mică veșnicie pe care ne-am grăbi s'o umplem cu toată tumultuoasa noastră ființă. Am avea, astfel, sentimentul că ne-am lăsat furați de acele forte imposibile și necunoscute care din putinele minute ale unei vieți ne mai răpesc și pe acelea pe care de foarte multe ori ne închipuim numai că le-am trăit...

...Dar să stăm la fiecare sfârșit de Decembrie și să ne îmbătăm de bucurie că a mai trecut încă un an, să uităm că este o iarnă pe care n'o s'o mai revedem și că o primăvară, o anumită primăvară, a trecut irremediabil pentru fiecare din noi — iată lucruri care mi se par de o gravă nepăsare și aproape fără nici un sens.

Sau poate în pocnetele sticlelor de șampanie și în feeria de lumini dela „reveillon", caută cei mai mulți uitarea micului dezastru al fiecărui sfârșit?... Fericiți aceia cari ar putea s'o găsească.

Pentru mine calendarul, în orice caz, este acest monstruos memento care mă face mai bătrân! Din scoarțele lui, mă privește par'că un cinic rânjet de zile care știu că vor trece atât de ușor, atâtea file pe care nu le-aș putea împiedica să cadă... și odată cu ele, și eu.

Dar mai ar fi și alte aspecte ale acestor atâta de grave melancolii. In primul rând nu este chip să scapi de calendar în aceste insuportabile zile de sărbători! Cu aproape o lună de zile mai înainte ca anul cel vechi să expire, în pachetele cu ciorapi de damă sau cu țigări, ni se oferă grațios astfel de mici calendare care par'că-și arată coltii peste zilele îndoliate de Decembrie și ne spun arogant că „viitorul" este al lor, cași când asta ar putea să însemne mai mult decât... încă un singur deces — la sfârșitul anului care vine!

Și atunci eu, care sunt un om inepuisabil de trist — atunci când mă apuc să fiu trist! — mă uit fără prea mult respect la aceste orgolioase zile, care vor cădea ușor, cum v'am spus, și par'că aș vrea să le întreb ce vor ele să ne promită, ce spun... Că vor veni și alte zile — asta o știam de mult! Chiar fără acest nou calendar încă m'aș mira să se oprească timpul în loc.

Dar, după părerea mea, un an nou nu trebue să semene cu cel care a trecut, nu trebue să fie vechi! Iată dece sunt sceptic și fără entuziasm... Un an cu adevărat nou, eu îl aștept cam de mult! M'am obosit de când sper, iar „noutatea" aceasta cu care se laudă 365 de foițe, un pachet de iluzii strânse pe masa mea acum, n'ar putea să mă consoleze de atâtea deprimate așteptări care au fost de atâția ani mereu înșelate.

Vă amintiți poetul care ar fi vrut să meargă au fond du gouffre chiar, pour trouver du nouveau... A, iată unul pe care nu-l mai înflăcăra cu siguranță niciun 1 Ianuarie și vedeți în orice caz că eu am tovarăși ilustri!

Vreau și eu așa dar aceste catastrofe sau dezastre pe care nu le mai văd! Firește citesc, de câte ori se produc, discursurile d-lui Ion Mihalache, mă bat după cugetările d-lui Rădulescu-Motru și nici nu scap vreo ocazie — vă asigur! — să trag cu urechea de câte ori răsună pe un celebru mormânt glasul macabru și alcoolic al d-lui Bacus Iamandi, așa zisul ministru din cabinetul actual.

(De altfel trebue să mărturisesc, fiindcă veni vorba de el, că acest incomparabil bărbat și delicios orator a fost dacă nu mă înșel chiar singurul cadou de Anul nou pe care l-am avut în ultimul timp. Vă amintiți că a fost chiar așa... Aproape de Anul nou s'a întâmplat. Când toată lumea se găsia în panica unui asasinat — pe care eu încă îl socotesc confuz — când toți, în sfârșit, eram plictisiți, tocmai de sărbători, deodată s'a ivit din mulțime un fel de idiot sau genial caraghios, care a avut o idee: să ne facă discursuri... Și ne-a făcut într'adevăr până n'am mai putut... de râs! Era tocmai Bacus ăsta, de care vă spun, Iamandi...).

Ei bine, dar asta n'a fost decât într'un singur an. De atunci spuneți-mi însă, vă rog, cu ce v'ați mai răcorit?... Uitați-vă puțin unde vreți — monotonia țipă ca dintr'o pivniță de întuneric...

La guvern — ca să încep cu ce pare că se schimbă mai greu, — ca și anul trecut este astăzi tot d. Guță Tătărăscu... Ei bine, ca să fim drepți, nu găsiți că este cel puțin anost?... Eu nu știu, dar nu mă simt bine decât atunci când izbutesc să uit! Iar d. Dinu Brătianu, cumintele patriarh liberal, nici el nu s'ar putea lăuda că ne-ar fi făcut vreodată vreo bucurie. Fără îndoială acest impunător colateral al unui veritabil Brătianu are — aproape — tot ce-i trebue ca să ne impună respect. In primul rând o foarte tradițională barbă. Apoi — am spus — e cel mai cuminte Român, în sensul că nu crede nimic, nu zice nimic, sau chiar dacă zice, nu face — și eu l-aș propune la premiul I, pentru indignata dar surâzătoarea d-sale răbdare, pentru că, în sfârșit, asisderi celui mai supus scolar, de minimum vre-o 70 de ani mi se pare, el a făcut dovada că este capabil să stea ne o bancă, doi ani de zile, cu mâna la piept, fără să clinească din ochi... Ehe! asta nu e nutin, — (chiar pentru el!). Și eu vă jur că și acum, ca până azi, ca și la anul viitor și probabil în vecii vecilor, el continuă brav să se găsească în perfect și deplin acord cu guvernul!

Il felicităm, firește, — dar mărturisim că nu ne amuză deloc...

La Cameră dacă vă duceți, veți găsi aceleași sampionate și bătăi pe care le știm de vre-o 10 ani — este drept că în ultimul timp o susținută polemică ideologică Dr. Lupu-Dr. Nichifor Robu a izbutit să pasioneze puțin — iar la Senat bântue cald aceeași boală a somnului, care de altfel amenință să contamineze toată România și din care se știe că, de când trăește, și-a făcut o adevărată religie maturul corp,... atâta de matur încât nu mai e nimic de făcut cu el.

Mai este în sfârșit starea de asediu — dar iarăși nu ați putea spune că nu ne-am obicinuit cu ea!

Atunci — vă întreb! — ce fel de an nou este acesta, care nu ne aduce decât lucruri vechi?... Eu nu știu, dar chiar dacă ar fi să vă par mizantrop, vă declar că nu asist la acest reveillon... Voiu băga și eu capul sub aș-ternut și mă voiu culca... așa cum mi se pare că, de mult timp, s'a culcat par'că toată țara!

România mi se pare astăzi într'adevăr definitiv amorțită. Iar dac'aș mai vrea să fac un gest, în ce mă privește — e numai unul. Să mă întorc către tineret și să-i arăt țara asta, — așa cum am văzut-o, așa cum e. Să-l întreb dacă-i place...

— Nu!...

Ei bine, atunci cred că a venit timpul ca noi să silim unul din anii aceștia cari vin — și dece nu chiar acesta în pragul căruia ne găsim?... — să fie nou cu adevărat. Și reveillonul nostru să nu mai fie astfel numai o cruntă hetie de o noapte!

...Să fie altceva. O descătușare uriașe. Un pocnet imens de armă și de eroism, care în sfârșit să trezească țara. Atunci are să fie Anul nou...

Dar lucrul acesta nu-l spun decât tinerilor. Simt bine că asta, e numai treaba lor...

Toma Vlădescu

Nicolae Titulescu, omul

Vrând să-mi fixez — acum, de sărbători, când ești cu sufletul mărit de minunea lui Isus — imaginea lui Nicolae Titulescu, m'am gândit că dânsul nu seamănă nici a Oltean — cum îl revendică de curând o carte despre rase — nici a Francez sau Muscal, nici a Extrem Oriental. Nu seamănă nici cu Guță, nici cu Dumnezeu. Ci aduce mai de grabă cu Eufratul. Da, cu fluviul Eufrat.

Callimach, poetul meu favorit (și mult mai mare poet. de pildă, ca Homer, pe care odată l-au citit prinții, ca să învețe — vorba lui Croce — cum să guverneze, iar azi îl citesc numai guvernantele și profesorii de liceu, care — afară de cele dintâi... — nici măcar nu guvernează) în faimosul său Imn către Apollo, spune că „Eufratul e un fluviu nobil, numai că dă de-a dura și varsă în mare toți cânii morți ai Babilonului"...

Știu, când am făcut apropierea între Eufrat și ministrul nostru de Externe, ați rămas întâi ca și când ați fi înghițit o șopârlă; și apoi, încruzuți cum sânteți toți cititorii mei, ați exclamat: a, da... desigur... Eufratele e un fluviu mare... larg... generos, care izvorăște din Paphlagonia de lângă Marea Neagră, și se varsă în golful Persic; iar Cancelarul nostru e un om mare, larg, generos, care ca un fluviu izvorăște din Sena (în orice caz mai norocos ca Eufratul) și se varsă din când în când la Constanța!

Interpretare plată, geografică, ce dezavuează pentru cel puțin zece articole de acum încolo inteligența cititorilor mei!

Eu prefer să iau partea doua din imaginea lui Callimach, aceia cu cânii și să spun că blestemul celui mai fericit om din țara asta (cum e descris în saloane și cercurile politice) e de a fi în lung și latul Europei, vehiculul cel mai larg încăpător al tuturor stârvurilor care otrăvesc aerul și renumele patriei sale.

M'am nimerit odată, într'o noapte de iarnă, în vagonul său ministerial (un vagon imprumutat dela răposatul Mitropolit Nectarie, cel mai prost vagon ce-l poate avea un ministru de Externe) în trenul care-l ducea dela granița elvețiană, undeva în Cehoslovacia. În odaia de mâncare am găsit noi cum am putut, loc. Dar tot timpul mesei trebuia să manevrăm în așa chip cuțitul și furculița, ca să nu atingem susceptibilitatea unor geamantanuri și cufere ce se îndesau în noi, ne înghesuiau și impungeau cu colțul; și doar că nu țipau să le invităm și pe ele la masă... Niște geamantane de tablă de aceia vulcanizată. Niște cufere de lemn, deșălate, curgând de mărunțae, scorojite și ciupite, par'că unele luase parte la alegerea dela barou, altele zăcuse de pojar sau scarlatină... Cufere, în orice caz, cu care eu, ce sânt un monden și am stat la Londra cel puțin tot așa de mult ca Excelența Sa, nu m'as fi compromis niciodată pe o cale ferată... — chiar dacă acea cale ferată ducea în Cehoslovakia...

— Ce aveți în hardughiile astea, Excelență?, am întrebat.

— Ce crezi că am?

— Trafic de muniții nu cred că faceți... Negoț, iar nu.... Ceva covoare... Nu, nu. Trebue să duceți în ele niscaiva câni morți!

A râs, și scotând dela brâu o singură cheie passe-partout, a început să desfacă Dintr'o mică și grațioasă magazie de cereale a ieșit, printre diverse vrafuri, ca o jucărie de Crăciun învăluită'n pae, o cartotecă imensă, cu fei de fei de sertare și indexuri pe sertare.

Dintr'un mic și drăgălas șopron, un fel de etajeră închisă, tot cu fise; dintr'o mică și delicată roabă, oloagă de picioare dar în schimb amenajată hermetic, câteva valize și ghiozdane lăuze tot de mape și documente.

— Ei, cum v'am spus eu... câni morți... toți cânii morți ai țărei d-tale, toate procesele, toate tratativele de imprumut sau consolidare, toate aranjamentele cu streinii...

Un mic Eufrat, îmi rotunjesc acum — cu ajutorul lui Callimach — impresia, numai că Eufratul luând odată cânii morții ai Babilonului și vârsându-i în mare, nu-i mai scoate și duce înapoi; pe când Cancelarul, il la cu dânsul și-i varsă în Dâmbovița sau Marea Neagră, dar îi sroate apoi de ceafă și asa leoarcă, îl duce înapoi, în cufere, la Paris și Londra! Ca de acolo să-i aducă din nou la Dunăre...

Pentru cine nu cunoaște pe om, o atare slujbă poate părea cel puțin curioasă.

Pentru cine-l cunoaște însă ca devine lucrul cel mai natural, și chiar un lucru bine-mirositor din rău-mirositor cum e orice cărat al stârvurilor.

E că Nicolae Titulescu e așa de Român! Așa de Român într'adevăr, că europeanul acesta susceptibil, idiosincraticul acesta apusean, care și-a făcut din expresse de viteză singura lui locuință stabilă, și n'a mâncat nicăeri mai de multe ori ca la vagon-restaurant, îți face impresia că n'a fost nicăeri când îl vezi la București, și că e tot pe malul Dâmboviței când il vezi la Paris sau St. Moritz.

La Paris l-am văzut odată după ce lipsise câteva luni din țară. Mi-era aproape rusine că va trebui să-l cobor din altitudinea sa europeană, și să-l întreținu asupra unor lucruri de acasă. L-am găsit într'un retras hotel aristocrat din Avenue Montaigne. Era înainte cu un vraf de scrisori din țară, pe care de trei ceasuri le citea și răscitea unui amic intim din față. Și a vorbit atât de mult și după aceia, și atât de bine informat de lucruri de acasă, că am găsit superfluu să mai vin cu ale mele.

La St. Moritz, l-am vizitat iarna trecută, iarna pactului lui Laval cu Roma. Când am sosit în mijlocul orășelului de vis și de omăt, doi oameni il căutau cu asiduitate: Laval și eu! Laval, ca să-l pună la curent, prin telefon, cu toate detaliile pactului dela Roma și concordanța lor perfectă cu punctele de vedere ale României. Eu, ca să aflu ce mai e pela București! Și câte am aflat! După un ceas și jumătate de convorbire cu Parisul, Excelența Sa a găsit încă trei, ca să-mi desfacă dosare întregi cu lucruri de acasă, plus o scrisoare violentă dela un adversar, plus alta dela Vaida Voevod care il săruta pentru discursul său contra Ungurilor, cu prilejul desbaterei la Geneva în jurul uciderei regelui Alexandru.

La trei zile când l-am revăzut, sta de vorbă tot cu Laval la telefon, chemat cel dintâi de acesta, ca să-l pună la curent cu pactul abia perfectat la Roma și să-l întrebe dacă e ceva care nu convine țărei sale.

— Laval a fost leat cu noi, exclamă după telefon.

Și apoi iar scrisori și lucruri de acasă.

Hotărît lucru, când voi vrea să mă pun la curent cu tot ce se petrece la București, iau trenul și fug la St. Moritz.

Dar Paris, St. Moritz... — centre apropiate!

Londra! A. Londra!

Mi-aduc aminte cum il descria pe fericitul locatar plenipotentiar dela Ritz, un om pe vremea aceia nu așa de titulescian, Grigore Filipescu-Bacău. Ocupând nu știu câte etaje! Cu o suită de groomi, valeți, în preajmă, pîimbându-se toată ziua prin oglinzile auto-admirației sale, ca un maharadjă în purpură și aur! Una din aceste scumpeturi era în orice caz convocată de imaginația febrilă a lui Grigore Filipescu-Mătură, pentru a deserie pijamalele sale de zi.

Eu care nu sânt nici din Bacău, și nu mă chiamă nici Filipescu (dar nici Griguță) l-am văzut la Ritz Hotel Londra, pe ministrul nostru de atunci, trimis extraordinar pe lângă Majestatea Sa Regele George V al Angliei, în căldurooasă scurteică albastră românească, (de atunci era cuzist!) cu cruciulița pe care o poartă totdeauna la gât, și mâncând în odăița care-i servea si drept odae de primire și mirosea totdeauna a sufragerie, mâncând ce credeți? Pârjoale moldovenești.

E inutil să spun că în jurul său, afară de chelnerul de etaj nu erau decât români, azi miniștri pela Rio de Janeiro sau Teheran. Alături de ei am „daignat" și eu, proaspăt venit dela București, să mă înfrupt din pârjoalele mo'dovenești ale sardanapaliculuí diplomat, cu toate că nu erau așa de bine făcute ca la noi la Cernăuți, la restaurantul Pajura Neagră...

A doua zi m'a invitat — mă rog, veneam la Londra într'un fel de misiune diplomatică — în odaia sa de dormit.

Am păsit spre ea nu fără emoție. Vizitasem de curând Versailles-ul și visam ceva vast și somptuos ca odaia de dormit a Josefinei! am fost primit într'o odăiță tapetată cu vederi de acasă rătăcite printre stampe japoneze, o odăiță așa de mică încât maharadjaua sedea pe marginea patului, un pat înalt și făcut exact ca la noi în România, în orice caz cum n'am văzut în niciun hotel și nicio pensiune londoneză. Am fost retinut la cină. N'am mai mâncat e drept, pârjoale moldovenești. Dar am mâncat sarmale! Și încă sarmale încălzite. Maharadjaua mi-a explicat că așa sunt bune sarmalele, și că fiind invitat pe un tanc de petrol român, al căpitanului Dimitriu, sosit de curând în docuri la întrebarea acestuia cu ce poate să-i stea la dispoziție, a răspuns: cu o porție de sarmale.

Sarmalele făcute, tot după cerere, în oale de pământ, fusese așa de bune că Excelența ceruse să i se aducă și la Rietz.

După câtva timp Excelența s'a mutat dela hotel. Am fost, cu câtiva studenți români, printre cei dintâi invitați și reținuti la masă. În vestibul rămâsese pe o măsuță un serviciu de argint proaspăt cumpărat.

— Uitați-vă, spune Excelența, nu pare lucrat la noi în țară? Dar să știți că-i mai eftin ca la noi! La Londra argintăria-i foarte eftină. Cumpărați-vă, măi, și voi de cum vă vine schimbul! (Schimbul ar fi ajuns cam pentru-o lingurită, plus vreo doi-trei dinți de furculiță!).

Am înghițit în sec, dar cum mi-era foame și cum mai văzusem doi englezi invitați la masă, mi-am spus: Ei, acum ni mânca si eu o mâncare englezească. Cel puțin un Irish Stew, sau vreun pilaf indian! Nu era la masă nici astea, dar nici pârjoale moldovenesti sau sarmale. Era tocană națională! Cu mămăliga. Nu știu ce-or fi spus englezii și un Gainsnborough veritabil din perete. Dar eu cu studentii ne-am pierdut deatunci toată ilusia despre Nicolae Titulescu...

Nu mi-am răstigat iluzia nici după o vizită la Lido, unde după ce m'a descusut trei ceasuri despre stările de lucruri din țară, mi-a spus: hai acum să-ti dau o ciorbă de fasole la Taverna Fenicia.

Un om care-si poartă între Londra si Ankara Can Martin si Taverna Fenicia (Venetia) scurteica de lână, cruciulita la gât, procesele si tocana națională, documentele si sarmalele, pasiunea sa cotidiană si pasiunea pentru ciorba de fasole, aranjamentele cu creditorii si sanerstitiile țărei sale, poate evoca prin soarece de bibliotecă frasa lui Aristot:

Nullum magnum ingenium sine mixtura dementiae fuit.

Si e drept, Nicolae Titulescu, în toată superba lui personalitate frizează genialitatea. Dar dacă e nebun aceasta e numai în măsura în care a fi Român oricând si oriunde, a fi Român cu orice preț, la masa verde si la masa dela Rietz, e azi o nebunie.

M'am întrebat de unde vine această susceptibilitate de român a lui Nicolae Titulescu. Și nu mi-a fost greu s'o tălmăcesc.

Nicolae Titulescu e ceiace numim noi cu un cuvânt care nu știu dacă există în altă limbă: copilul mamei.

Rareori un fiu mai curat, a iubit o mamă mai curată.

Rareori o mamă mai curată a iubit un fiu mai curat.

Copilul a trăit în fustele mamei, și-a făcut liceul, studențiia la Paris, doctoratul, cu mama lui. Adolescentul n'a avut amantă; a avut cărțile și pe mama lui. Ministrul se ducea la mama lui cum se ducea școlarul să-i pună ghiozdanul în spate. Când la mama ideală s'a adăogat o femee ideală, aceasta a fost soția, unul din sufletele cele mai rare și curate din câte se pot întâlni.

Rudele și prietenii din care și-a făcut Nicolae Titulescu singura romantică a vieței sale, au fost și trebue să fie confecționate din aceias spirit matern, familial. Să te ferească Dumnezeu să afle că ești fiu rău al familiei tale. Nu mai faci carieră! Pe mine mă vede odată sau de două ori pe an. Dar nu uită niciodată să mă întrebe de mama mea! Ce are Nicolae Titulescu cu mama mea, o femeea bătrână, pe care n'a văzut-o niciodată la față? A auzit că n'am nimic mai scump pe lume.

Toți colaboratorii și intimii lui Nicolae Titulescu, dela admirabilul Savel Rădulescu, bun fiu, bun frate, bun prieten, până la Buzducan, trebue să știe să iubească familia.

„Patronul" se interesează de rudele lor, de mosiile, servitorii, animalele lor. De mici accidente, plăceri sau neplăceri de acasă. Să nu-ti vadă un câne care să-i placă, fiindcă te'ntreabă de el și pe un transatlantic!

Dacă mai ai imprudența și-i spui că bull-terrierul pe care l-a văzut acum trei ani e bolnav, dă fuga în cabina telegrafică și dă o cablogramă medicului veterinar din țară care i-a vindecat si lui odată un câne de aceiasi maladie.

Nicolae Titulescu, acest copil al mamei, e un tandru, un jovial, un familiar. E un diplomat cu suflet de coleglan si un curoneun cu țărâna lui dela Olt în buzunar.

Țara lui e a doua mamă a lui ideală. Si trăește în fustele ei cum trăia și doctorandul la Paris; si o iubește și slujește ca si pe cea dintâi.

Aceasta au observat-o și Englezi de calitate, care uimiti și speriați aproape de inteligența lui drăcească, se lăsau imediat cuceriti — ei, necuceritii — de ceiace numeau: „jovialul âsta, copilul âsta de Titulescu"!

Si-i iertau până si întârzierile, așa de românesti si de copilăresti...

Sallust mi se pare spune că: „statele ca si oamenii se mentin prin acelas spirit care le-a si creiat".

Cu duhul cu care a fost făcut de maică-sa, cu afectia, tandretea aproape femenină, jovialitatea si familiaritatea omului ce n'a trăit deloc dincolo de cercul legăturilor de sânge si rubedenie, își iubește si slujește Nicolae Titulescu țara. Si-as putea spune — cu acelas egoism și ferocitate.

Eu l-am auzit tipând la ministri streini care ar fi foarte jenati să-si vadă numele aici... Copilul răsfățat e totdeauna și un copil teribil!

. . . . . .

Rezultă că Eufratul de-adineaurea e un Eufrat sentimental. Câni morti ai târei sale pe care el îi varsă în diverse mări de uitare sau succes, dânsul îi însoteste uneori si cu câte o lacrimă. Sau le face cosciuguri și sanctuare somptuoase! Unele din ele s'au numit fictiuni. Fictiuni ce pot fi în ochii unora chiar constelatii de state serioase! Ah, dar dacă n'am sti că istoria toată e o confiziere de fictiuni! Sfântul Imperiu Roman de apus! Ce n'a făcut acest imperiu! Câte veacuri, câte neamuri n'a frământat! Si când te gândesti că nu era nici imperiu, nici sfânt nici roman si nici de apus. Totusi, istoria vorbeste încă si va vorbi de Sfântul Imperiu Roman de Apus...

Dragoș Protopopescu

Intensificarea vieţii româneşti din oraşele ardelene

Revăd mereu, străbătând, în zilele sărbătorilor ori în cele odihnitoare ale vacanţelor, drumurile părinteşti ale pământului de peste munţi, oraşele ardelene. Sunt mereu aceleaşi, în neschimbata lor trăinicie şi aduc în minte acelaş trecut, în statornica lor înfăţişare. Puternice şi zidite pentru veacuri seamănă, cu liniile lor drepte în cari nu se strecoară floarea nici unei închipuiri şi azi încă, tot cu icoanele cenuşii ale monarhiei de odinoară, în care viaţa se depăna molcomă între slujbă, cafeaua cu lapte, muzica militară de Duminica şi strâşnicia administraţiei care dăduse fiinţă unui Stat. Dar zidurile inegrite ale oraşelor ardelene, tăcute, monotone, posace şi dărăpănate, ziduriile astea de cazărmi, de şcoli, de biserici şi de închisori şi tribunale şi rai ales de închisori şi tribunale, rostesc potolit, demn, emoţionant, cu glasul de argint al unui dascăl mult încercat şi înţelept, povestea mândră a unui neam de ţărani, de popi, de dascăli şi de căpitani de răscoală, cari şi-au purtat o mie de ani crucea biruitoare a unui destin dătător de ţară. Fortăreţe ale unui stat cu technică desăvârşită în lucrările de desnaţionalizare forţată, oraşele ardelene s'au preschimbat în posturi de comandă pentru lupta de supremaţie spirituală, întărire economică şi desrobire naţională a românilor ardeleni. Zeci de ani de-a rândul Clujul, Sibiul, Aradul, Lugojul ori Caransebeşul au trimis, cu glas de trâmbiţă ori cu lumina focurilor, cuvânt de luptă, ori poruncă de răscoală, către Ardelenii de pretutindeni, către plugari, preoţi, învăţători, studenţi ori avocaţi, către toate păturile acelei minunate tabere de luptă, care era Ardealul românesc.

Şi răsunau, pe vremea aceea, uliţele oraşelor noastre de vorbă românească şi de cantec românesc, plesnind de viaţă românească sub neînduplecata poruncă a unei vreri ce ţinea să facă ştiut tuturora că aci noi sîntem stăpâni. Într'un mers biruitor, care n'a cunoscut nici-o piedică, am pătruns în fortăreţele austriace şi ungureşti, cucerind toate posturile lor de luptă: în economie cu comercianţi pricepuţi şi hurnici şi cu meseriaşi chibzuiţi şi întreprinzători, ajutaţi de bănci puternice; în şcoală cu profesori instruiţi şi talentaţi; în magistratură şi barouri cu judecători integri şi cu avocaţi de mare prestigiu; în artă cu scriitori înzestraţi şi artişti de necontestată valoare. N'am lăsat să treacă nicio ramură de activitate, nici un tărâm de muncă pe care să nu implântăm semnul prezenţei noastre şi al neînduplecatei noastre vreri de stăpânire. Împrospătată mereu cu elemente noui, rezistente, pline de viaţă, gata de luptă, pătura românească a populaţiei oraşelor ardelene a sporit an de an, colorând românește viaţa hotrită să fie străină a Braşovului, Oradiei, Târgu-Mureşului ori Timişorii. Şi tiparniţele oraşelor acestora trimiteau intelectualilor şi satelor, poruncile de luptă şi dările de seamă despre bătăliia care ţinea de-o mie de ani fără întrerupere, prin Tribuna, Gazeta Transilvaniei, Libertatea, Drapelul şi celelalte „ordine de bătaie" cari erau foile româneşti ale Ardealului.

Caut să regăsesc acest trecut. Măcar o fărâmă din el. N'a mai rămas nimic. Doar zidurile inegrite cari spun povestea jalnică a unui trecut de sbucium şi luptă din cartea de aur a Ardealului.

În şaptesprezece ani s'a dărâmat şi s'a uitat totul, sub ucigaşul val al unei înşelătoare stăpâniri, care ne-a 'nvăţat să socotim încheiată vremea străduinţelor şi a luptelor. Naţia toată şi mi se pare, Ardelenii cei dintâi, au primit Unirea ca un ceas al mânturii de toate nevoile, de toate ostenelile şi de toate frământările, răscruce în timp, spre vremea odihnei, bunei stări şi chiar trândăvici. Ca şi când am fi un neam care nimic alta n'are de făcut în viaţa lui decât să se adune în cuprinsul aceloraşi hotare, ne-am socotit încheiată, pentru totdeauna, datoria de a munci şi de a lupta şi ne-am retras depe câmpul bătăliei şi din tranşeele ciocnirilor economice, spirituale şi politice, ca să ne 'nchidem în cănţălăria biroului avocaţial, între băncile claselor, ori între mesele învechite ale cafenelelor, îmbătrâniţi deodată, vlăguiţi de azi pe mâine, uitând de toate, bucuroşi că numai e nimic de făcut şi că de-acum putem trăi în pace, în ţara noastră din care nimeni nu ne va mai scoate. Generoşi şi democraţi am uitat de toate prigonirile şi de toate nedreptăţile şi îngăduitori am iertat pe toţi ticăloşii unui trecut de asupriri, uitând că, cecace pentru noi era semnul curat al bunătăţii, putea fi socotit ca neîndoelnică dovadă de slăbiciune, bună de speculat. Instalaţi confortabil la primării, la tribunale, la notariate şi prefecturi am căutat să facem cunoscut noua stăpânire printr'o largă bunătate şi o nemaipomenită înţelegere, unor oameni deprinşi să preţuiască un Stat după severitatea cu care pedepseşte pe cei cari îl nesocotesc. Oameni cari am suferit o viaţă întreagă pentru faptul că pe un pământ românesc am încercat să dăm Românilor slovă românească, am tolerat, dela început, trufaşa presă minoritară, care n'a socotit niciodată statul românesc vrednic de altceva decât de ironii, fiindcă nici odată n'a ştiut s'o pedepsească. Ocrotiţi de bunătatea şi îngăduinţa noastră, au început, minoritarii, în oraşele ardelene, lupta lor tăcută, dar sistematică, de afirmare politică.

Astăzi oraşele ardelene sunt mai străine ca acum şaptesprezece ani. Acolo unde odinioară, sub stăpânirea austroungară, erai isbit de puterea şi violenţa cu care se făcea simţită viaţa românească, astăzi, după şaptesprezece ani de viaţă de stat românească, te 'ndurerează constatarea că oraşele ardelene sunt străine. Nu voi pomeni de trufia ungurească ori de rău înţelesul naţionalism german cari îndeamnă pe cancetăţenii noştri să nu învete româneşte în aşteptarea revizuirii tratatelor ori a expansiunii hitleriste, ci voi pomeni de greşelile noastre, voi pomeni de pricinile româneşti ale afirmării politice a minoritarilor. Găsesc, ori cât de ciudat s'ar părea ce spun, firesc, ceeace fac ungurii şi nemţii în oraşele ardelene. Trăind sub sugestia politicei budapestene ori berlineze, ungurii şi nemţii din Ardeal îşi urmează drumul politic dictat de lozincile revizioniste ori aspiraţiile hitleriste, potrivit unor idealuri naţionale proprii. Cei cari ar trebui să hotărască şi să impună o schimbare suntem noi, naţiunea dominatoare, naţiunea alcătuitoare ae stat. Acţiunea politică a minoritarilor noştri nu este consecinţa unei stări de fapt care nu poate fi schimbată de noi; atitudinea ofensivă a maghiarilor şi germanilor din România nu este urmarea firească a existenţei unei pături numeroase ca populaţie; programul lor politic nu cuprinde formularea unor revendicări ivite din împrejurări locale; toată politica minoritarilor noştri este răspunsul ofensiv al lor, la atitudinea pasivă pe care am avut-o noi faţă de aspiraţiile lor.

În timp ce, osteniţi şi nepăsători, ne-am retras din luptă, ca să aşteptăm anii ce vin, comod şi nepăsători, minoritarii au sunat goarna de luptă şi au revizuit magaziile de arme. An de an au scos gazete noi, an de an au înfiinţat societăţi culturale noi şi an de an şi-au sporit numărul întreprinderilor comerciale ori industriale, organizându-se pentru rezistenţă şi pentru ceasul bătăliei. Azi viaţa minoritarilor este mai înfloritoare ca oricând şi însufleţită de dorinţa afirmări şi ardoarea ciocnirii, mai vioae ca oricând.

Iar noi nu facem nimic. Uneori ne supărăm pe chelner şi-l întrebăm prieteneşte dacă, în şaptesprezece ani, n'a avut vreme destulă să înveţe limba Statului, dar ne grăbim să-i luăm din mână, ca s'o cetim, foaia ungurească pe care ne-o oferă, fiindcă e singura cu ştiri locale. La chioşc te ruşinezi aproape, să ceri foaia românească a oraşului şi poate nici nu te gândeşti s'o ceri căci ştii dela cafenea polemicile personale pe cari le cuprinde. La teatru nu te mai duci fiindcă nu mai vine Nottara cu „Apus de soare" şi nici Zaharia Bârsan şi apoi de ce te-ai mai duce acum când şi aşa nu mai e nevoe de propagandă naţională, fiindcă doar acum suntem noi stăpâni. Suntem noi stăpâni, dar viaţa românească a oraşelor ardelene moare, în timp ce tot mai mult ne cuprinde valul înşelător al credinţei că suntem puternici.

Crăciunul ardelean din iarna asta, văduvit de colinde, lipsit de petreceri româneşti, fără coruri şi cântece de voinţă românească şi plin de semnele unei vieţi minoritare în plină înflorire, aminteşte datoria oricărui stat de a dovedi supuşilor şi de a-şi dovedi lui însuşi, că e stăpân. Încercăm uneori noi înşine, noi românii, dorinţa de a simţi că suntem la noi acasă, că este o putere care veghează ca nimeni să nu pună la 'ndoială stăpânirea românească, puterea şi drepturile noastre. Şi e bine să simtă puterea asta şi cetăţenii noştri şi aceî cari au ştiut aşa de bine să se folosească de acest precept politic, adică ungurii şi cei cari doresc aşa de mult ca să arate tuturor că se pricep în mânuirea lui, adică nemţii. E vremea sosită ca să ne scuturăm din odihnă şi din nepăsare şi să intensificăm viaţa românească în Ardeal. Să dăm la o parte depe mesele noastre foile minoritare, să mai mutăm indicatorul aparatului de radio dela Budapesta şi să ne supărăm odată bine că se vorbeşte prea mult ungureşte. Şi apoi, pentru vreo cinci ani măcar, să ne ascultăm penţile, să dăm drumul tipografiilor, să ne adunăm luptătorii şi cântăreţii şi să retrezim în oraşele ardelene amintirea ardelenilor tari şi biruitori, în acordurile războinice ale vechilor noastre cântece de luptă.

Oraşele ardelene! Iată o ţintă uitată a politicei noastre naţionaliste, prea repede gata să închee acorduri cu naţionaliştii de altă naţie.

Intensificarea vieţii româneşti în oraşele ardelene, iată o lozincă valabilă pentru orice mişcare naţionalistă românească.

Octavian Neamţu

Cazanul războiului ameninţă să dea peste răscoale.
(New York World Telegram)

FEBRA FRANCEZA

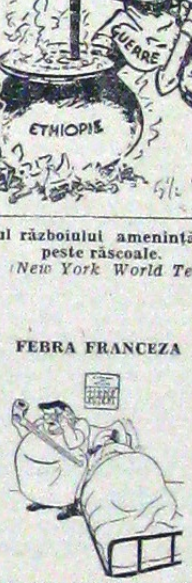

Herriot ia temperatura. *(Candide)*

— Adu puţină apă oratorului.
— De unde ? Că în cartierul nostru nu e aşa ceva! *(Desen din Isvestia)*

Viața de basm și de aur a lui Kal

Adevărat. Sărindarul e Kalman Blumenfeld. Aşi fi putut foarte bine să-mi economisesc scrisul şi alergătura după informaţii, aşi fi putut spune tot, cel puţin tot atâta pe cât am divulgat aci, rezumând viețile de basm şi de aur ale tuturor monştrilor din strada păduchilor, într'una singură, — în existenţialitatea unui singur tâlhar.

Dacă aşi fi însumat pe Pauker, pe Grauer, pe Labin, pe toţi prietenii de peste drum, din clopotniţa, din naosul, din altarul fostei biserici a Sărindarului, în biografia unuia singur, a lui Kalman, era destul. Blumenfeld, el singur, e un ghettou, un imens Dudeşti, o Galiţie întreagă şi chiar mai mult...

Este, însă, o ideie târzie aceasta. Regret. Va trebui deci, să strig acum tot catalogul clienţilor mei.

Domnii ziarişti cu carnea retezată se vor mai supăra puţin. Ei cari coboară direct din scoarţele vechiului testament, dintre coapsele parfumate ale Sarei unde, spune cartea, au defilat toate triburile Iudeei (masculii, firește) dânşii, nobilii din milenii, se vor simţi jigniţi. Pricep. E dreptul lor.

Unu, un evreu, îmi spune într'o scrisoare anonimă, firește, că ei vor reacţiona. Ei, şi ?

Par'că Pauker n'a încercat să-mi sufoce pe „Sfarmă Piatră" dela primul număr, terorizând depozitarii din ţară ? „Sfarmă Piatră" s'a întărit, însă, mai mult ! A crescut într'o lună cât în cinci ani. Iată, stau cu facturile pe masă : numărul de Crăciun s'a tras în CINCISPREZECE MII de exemplare....

„Sfarmă Piatră" s'a înţepenit solid aci la vizuini, la găurile acestea şi aşteaptă.

In fiecare săptămână iese de aci, coboară din firidele fostei biserici, câte un sfânt din âştia cu urdori, cu leiber, cu caftan, cu călimara în cingătoare. Uriaşul îl prinde de urechi şi vi-l aduce aici...

Cu Kalman, însă, s'a întâmplat altfel. El nu mai vrea să apară. Se baricadase înăuntru. Dar domnul „Sfarmă Piatră" a întins mâna şi l-a ridicat direct de pe closet, unde ziaristul înăduşit îşi cugeta articolul ca de obicei...

De aceea a şi întârziat puţin prezentarea lui.

Copilăria

Ca şi Labin şi ca încă mulţi directori ai opiniei publice româneşti, cum vom vedea, Kalman Blumenfeld-Scrutator s'a născut în Botoşanii d-lui Nicolae Iorga. Este, vasăzică, un moldovean. Deci: un temperament epic. De aci, reporterul de azi, am putea spune.

Tatăl său, croitor. Mama, madamme Blumenfeld, îngrijitoare într'un han evreiesc. Amândoi s'au prelins în ţară din Polonia austriacă, refugiaţi din pricina persecuţiilor antisemite ale guvernatorului imperial.

Kalman a fost născut pe drumul refugiului. Deci : un destin ahasveric.

Copilărie mizerabilă şi anormală. Din cauza sărăciei de acasă, băiatul trebui să-şi găsească de lucru la abatorul botoşencan, pe lângă hahamul însărcinat cu tăierile rituale. Aci nu putu să stea, însă, mult. O aventură galantă cu o purcea adusă la tăere, îl lăsă fără slujbă curând.

Mai târziu îl găsim ca piccolo într'un club al Botoşanilor. Terminase şcoala primară. Din bacşişuri şi alte economii îşi rotunji o mică sumă — căţiva lei — cu care îşi plăti taxa şi se înscrise la liceu.

Elev în cursul superior, Blumenfeld Kalman îşi aranje un trai mai bun, isbutind să fie angajat preparator în câteva familii. Un botoşenean ne dă, din epoca aceasta, un amănunt preţios care ne revelează pe ziaristul de mai târziu şi pe evreul romantic:

„Şoltic şi discret, ne spune binevoitorul informator, Blumenfeld, introdus în atâtea case, era foarte apreciat în lumea feminină a oraşului nostru, deşi se ştia bine de când cu întâmplarea dela abator, că el nu are pasiunea femeilor... Indeplinea, într'adevăr, un serviciu care, mai ales în provincie, e foarte greu şi nu-l face oricine: ducea — şi uneori redacta — biletele de dragoste între mamele elevilor şi diverşii lor amanţi... Câştiga, evident, bani din traficul acesta !

Unu' care îl aprecia deasemenea mult era Goilav, celebrul pederast dela noi"...

Intâlnirea cu Papamihalopol

Terminând liceul şi, probabil, ajutat de prietenul său Goilav, Kalman Blumenfeld se duse la Iaşi, unde se înscrise la facultatea de medicină.

Atras instinctiv către lucrurile dubioase, noul student se angaje aci crupier la clubul „Concordia" al eroului revoluţiei dela 1907, Moki Fischer. Totodată el se introduse în redacţia foii ieşene „Evenimentul", unde debută cu nişte aşa zise „profiluri literare".

De aici începe cariera ziaristică a lui Scrutator Blumenfeld şi viaţa lui de aur.

Alecu Bădărău scotea în capitala Moldovei ziarul „Presa" (mai târziu „Opinia") foae de scandal şi de afaceri, pe care o puse subt direcţia unui anume Papamihalopol, grec din fanar.

Cine era acest Papamihalopol ? Nimeni n'a putut să ne dea amănunte clare asupra vieţii lui. De asemeni nimeni nu ştie dacă el mai trăeşte sau dacă a murit. In ziarul lui Bogdan-Piteşti, „Seara", găsim însă o serie de atacuri extrem de violente împotriva fanariotului şi câteva informaţiuni. In toate articolele „Serii" el este acuzat de pederastie. „Pederastopol, Mamamihalopol, Papalatrinopol", acestea sând acolo epitetele lui.

Intr'un număr din „Seara" (13 Aprilie 1913) găsim o notă în care prima silabă a cuvintelor e o aluzie destul de trivială dar, pe semne, veridică: „Menuul curent al d-lui Papamihalopol e puţin curcan pe curechi, o fleică curea, câteva curcuduşe şi vreo două curmale"...

Despre acest Papapederastopol mai aflăm din ziarul lui Bogdan-Piteşti, la care colabora atunci şi d. Tudor Arghezi, că a fost prins înamorându-se cu un anume Take Şebe. Cine-o fi şi âsta, iarăşi nu ştim.

Kalman Blumenfeld se cunoscu cu Papamihalopol la o kermesă dată la Copou şi fu angajat imediat reporter la foaea lui Alecu Bădărău, alături de Ştrul Leib Löbel zis Dobrovăţanu, condamnat 6 luni închisoare pentru furt prin efracţie dela stăpân ; Heinrich Kirschen, falit fraudulos, condamnat pentru furt de mărfuri din docurile Brăilei ; Eichen Katz, un celebru misit şi alţii.

Prieten intim al lui Mamamihalopol acela, şi om de casă al lui Bădărău, Kalman ajunge iute un personagiu odios în Iaşi şi în toată Moldova. Iată ce scria aceeaş „Seară" (13 Apr. 1913) despre dânsul : „E unul din stâlpii presei takiste, care însă nu scrie pe motivul că nu ştie să scrie. Kalman Blumenfeld nu poate să mărturisească nicio meserie, trăeşte din espediente. Serveşte demi-mondenelor care se tem să iasă noaptea şi să circule în localurile publice, de protector, în schimbul, evident, al unei sume mici, dar cu care se poate plăti în orice caz câteva halbe. Astfel Blumenfeld-Bădărău protege prostituatele prin cafenele şi cazinouri şi uneori primeşte pe faţa lui bifrontală, palmele lor mici, furioase şi indignate şi acoperite de oarecari vestigii. Uneori sursa câştigurilor acestui protejat al d-lui Bădărău şi specialist în afaceri obscure, se mai limpezeşte. Tot ţinând paltoanele şi vărsând oala de noapte a oamenilor politici, se întâmplă că face câte-o cheţă pentru săraci... Produsul cheţei intră întreg în buzunarul misitului".

Atunci, ca şi acum, prin urmare. Sau invers (fiindcă inversul îi place lui Blumenfeld mult) acum ca şi atunci...

Războiul

Războiul Intregirei l-a petrecut, firește, la Iaşi Kalman Blumenfeld, fiindcă acolo l-au surprins evenimentele. N'a mai avut răgaz de fugă.

Mobilizat ca medic militar şi trimis la o unitate dintr'un oraş moldovean, el fu adus imediat înapoi la redacţie de protectorul său Papapederastopol.

Doctorul luă astfel parte la toate bătăliile istorice, din transcele blindate cu călimări şi fotoliuri ale „Opiniei".

El se instală la hotel Binderer, unde făcu cunoştinţă unei preotese a Venerei. Era o evreiscă între două vârste, Ella, căreia i-se oferi, în vremile acelea de bejenie şi de eroism „protector". Ceeace era mult. De aceea şi Ella se obligă să-l plătească bine.

Dar cu toate acestea Kalman Blumenfeld cunoscu şi zile grele la Iaşi. Protejata lui, cpavă de tractir, nu prea avea căutare. Bădărău plătea greu. Se văzu astfel silit să ia bani cu împrumut, pe polițe.

Printre naivii cari-i dădură bani pe simplă iscălitură fu şi o biată bucătăreasă în slujba bogătaşului evreiu Olivenbaum.

Poliţa bucătăresei, pătată de untură şi parfumată cu rântaşi se găseşte astăzi în mâinile acestuia la Paris. Cât a stăruit Kalman s'o aibe înapoi ! Cât stărue şi azi! Amintirea acestui act compromiţător îl turbură teribil. Are dreptate.

Deşi ofiţer medic „mobilizat pe loc" Kalman Blumenfeld are, totuşi, pe deasupra sau pe dedesub-

lman Blumenfeld

tul frontului, legături cu d. C. Stere dela București. In „Lumina" din 2 Octombrie 1917 găsim pseudonimul său Scrutator subt un articol asupra situației guvernului din Moldova. A, va trebui odată răscolit mai mult capitolul acesta al ofițerului medic care colabora la ziarul în a cărui treia pagină comandamentul suprem bulgar comunica țării ocupate drama noastră din Dobrogea : „La Tulcea și Isaccea, foc slab de artilerie"...

Din Septembrie 1918 numele lui apare mai des în coloanele foii steriste. Era în vremea când Ștefan Meitani ducea în „Lumina" campania aceea odioasă împotriva Principelui Moștenitor, M. S. Regele de azi !

După încheierea armistițiului cronicile politice ale lui Scrutator sânt datate din Iași. El cere acum, somează guvernul, pe Rege, să dea împământenirea evreilor— dreptul lor câștigat cu sânge pe front...

Dosarul Günther

Vântul îmi răvăși notele. Vânturile cari ni l-au adus pe Kalman lucrează, deci și ele, ca Ella, ca Zanzibar cum veți afla încă, pentru el. Era să uit tocmai partea aceasta de atâta interes istoric !

Dosarul Günther. Știți, este dosarul corupției germane din timpul neutralității românești. Germania își cumpăra la noi partizani, ca și Rusia de altfel, pentru intrarea în acțiune.

Blumenfeld, grăbit pentru împlinirea visului din mileniu, era, natural, pentru Germania. Adică pentru mărci.

La capitolul „Sume mici" găsim într'adevăr următoarele însemnări ale lui Günther: „Opinia 1000 lei; Blumenfeld 3000 lei; Bădărău 500 mii lei ; Brănișteanu (cu autorizația lui Strauss) 3000 lei ; Papamihalopol în Martie și Aprilie 1915 : 1000, 4000 și 3000 lei ; Z. Arbore 28.000 lei ; Blumenfeld (Opinia Iași) 4000 și 6000 lei (suma din urmă la 2 Iulie 1916)".

In Aprilie 1916 Alex. Marghiloman scria lui Günther că i-ar rămâne foarte obligat dacă ar voi să-i acorde „câteva momente d-lui Blumenfeld din Iași și să examineze cu bunăvoință obiectul cererii acestuia"....

Günther a binevoit și i-a acordat.

Prețepeți dumneavoastră ! Günther a cheltuit atunci 37.916.000 lei !

După războiul Intregirii. Kalman Blumenfeld se instală la București și intră reporter la „Adevărul". Cu legăturile făcute la Iași, cu obrăznicia lui fără egal, reuși, cum se spune, să facă carieră. El deveni omul de casă al tuturor politicianilor democrați, le pătrunse secretele, le vârsă, cum văzuți în „Seara", oalele, se îndatoră și îi îndatoră, începu afacerile, gangsteria.

Deschise apoi un club propriu, tripoul „Libertatea" de pe str. Maria Rosetti, strânse bani mulți și în scurtă vreme ajunse acționar principal la banca „Moldova" a evreului Dinermann (sinucis, cum se știe, de curând la Viena). Din crahul acestei bănci, singurul care a ieșit teafăr a fost el, Blumenfeld. Și-a ridicat depunerile și le-a trimis la timp în Elveția.

Kalman este acum om de peste o sută de milioane. Leafa dela „Adevărul" — cei 50,000 lei lunar — reprezintă, înțelegeți, un bagatel, nimica toată. El își continuă însă afacerile ca și cum ar fi sosit acum, de o lună, de un an, din sărăcia Ghettoului botoșănean.

Kalman, cum poate ați bănuit, nu este însurat. A rămas însă cu vechea-i slăbiciune de protector al femeilor ușoare. E, probabil, o perversiune și asta. El este astăzi peștele unei alte Ella, o anume Zanzibar.

Cu buzunarele doldora de petiții, la rezoluții dela ministere, aprobări dela Banca Națională, joacă la bursă, provoacă scăderi și ridicări de acțiuni, cum vrea, printr'o simplă notiță la ziar, face afaceri cu devize, este îngrozitor, îngrozitor acest tiran, acest arhimilionar cu urechi imense ca niște aripi de aeroplane.

Dar, cu siguranță, vă va surprinde: Kalman stă cu chirie în str. A. D. Xenopol. Nu are ca Grauer, de pildă, un palat al lui.

A, aici unde vi s'ar părea că e un simplu amănunt neimportant, el vă dă explicația unui întreg sens de viață, vă oferă filosofia veche de 6000 de ani a rassei lui, toată. El vă spune că nu-și face cuib în România, pentruca într'o zi sau într'o noapte, atunci când se vor aprinde focurile pe culmi, însfârșit, să-și poată lua mai ușor sborul peste granițâ, spre alte țărâmuri, după stolurile de milioane cari se grămădesc acum în băncile elvețiene.

Prieten cu Paul Nacht, cu Vasilescu cu Călătorescu, tovarăș de afaceri cu ei, ați auzit pomenindu-se în celebra afacere a devizelor vre-un cuvânt despre Blumenfeld-Scrutator ?

Membru în loja B'nei Brith și în aceea a d-lui C. Argetoianu el este la adăpost de toate neplăcerile, e puternic, e pe deasupra justiției, a legilor, e înspăimântător.

In asociație cu un anume Schäffer, Kalman Blumenfeld este chiar furnizorul oștirei noastre. El ne înarmează acum cu mitraliere...

Asta este Scrutator-Blumenfeld, așa cum îl văzurăți aci : pornind din Botoșani, trecând pela clubul lui Moki Fischer, pela Goilav și Pederastopol, firește, prin dosarul Günther, ca să ajungă la „Adevărul", sfătuitorul lui Virgil Madgearu, al lui Armand Călinescu, al d-rului Lupu, Mihalache, al întregului partid național-țărănesc, al întregei democrații, asta este viața lui de basm și de aur...

Și de l-ați vedea, dacă ați întâlni odată pe Kalman-Scrutator-Blumenfeld ! Este, vă asigur, cel mai prost, cel mai tâmpit dintre gangsterii Sărindarului, un evreu cu ochi bovini, megaloman și important, metafizic — cum ar spune el răsfoind dicționarul...

Dar ce bandit, ce bandit este acest Scrutator !

A, în fiecare gazetar evreu doarme un escroc. Dar în Kalman Blumenfeld escrocul n'a dat geană 'n geană... De șease mii de ani el stă de veghe, este deștept mereu !

Al. Gregorian

Anul românismului

Hotărît, după semnele de până acuma, anul care-și deschide porțile va fi anul românismului, ale cărei dimensiuni în adâncime și suprafață sunt învederate. Biruința se paropie năvalnic cu fiecare zi care se duce. Țara trece prin frenezia unui început de transfigurare totală. Dela marele act săvârșit în Mitropolia Iașilor, sufletul românesc a îmbrăcat armură voivodală de cruciat luptător pentru ideea națională și ideea creștină. Luptele câștigate până acuma dovedesc cu prisosință sinceră și zdravăna masivitate a mișcării național-creștine.

Tăria acestei mișcări, de amplă și purificatoare respirație, izvorăște din aderențele sale concrete la realitățile românești. Mai precis : mișcarea național-creștină crește din pământul, cu neclintite temelii, ale aspirațiilor românești, le sintetizează, pe măsură ce avalanșele dorințelor de breaslă național-crșteină irump, dându-le preciziunea și liniatura programatică.

Nu este, prin urmare, o formulă sterilă adusă din nu știu ce parte a lumii, răsturnată ca un omorîtor clopot de plumnb peste suflarea țări, cum sunt la noi toate reformele politice și culturale, ci climatul biologic al românismului primejduit, instinctul diferențierii de rasă, cum ar zice Octavian Goga, care a pus în mișcare, printr'un cutrmeur molecular, toate resorturlie dc credință ale unei națiuni, hotărîtă să-și croiască altă soartă sub cerul istoriei viitoare.

Intorsătura momentului românesc de azi e patetică și drumul pe care s'a angajat urcă, ca o alee dreaptă, peste creasta vremii, undeva departe. Tratectoria liniei de înălțare este măreață și tensiunea sufletească maximă. De azi înainte, direcția nu poate fi decât una : Inainte !

Prins în iureșul epopeic al unei transformări totalitare, sufletul românesc de azi e hotărît să intre cu semn pozitiv în istorie. Vrea să devină, cum spunea odată inspiratul Nichifor Crainic, subiect de istorie.

Pentru aceasta și-a găsit singur icoana simetrică *a tuturor aspirațiilor sale în* formula statului totalitar național-creștin. *Numai sub flamura acestei idei putem tăia drum în inima istoriei. Numai așa devenim creatori de istorie și factorii hotăritori ai propriului nostru destin.*

Trăinicia acestei idei este garantată de caracterul ei concret și de eficacitatea ei imediată.

In primul rând, formula statului național-creștin nu este decât o codificare programatică, pe temeiul unor revendicări urgente, a sentimentului de transfigurare profundă ce stăpânește sufletul românesc în aceste zile de năprazнice porniri revoluționare. Ca atare, izvorăște din realitatea românească și e acoperit integral de aceasta. Cine își apleacă urechea la durerile mulțimii și-și deschide ochii largi peste rănele sângeroase tăiate barbar și fără milă în inima poporului, își dă seama de necesitatea, am spune organică, a statului național-creștin.

In al doilea rând, eficacitatea acestei formule s'a dovedit rodnică și prielnică spiritului de breslă național-creștină, care va da continutul viu, economic, politic și social al statului de mâine, chiar a doua zi după naștere. Toate izbânzile românismului, ținute lanț în ultimul timp, a căror supremă încoronare a fost alegerile dela Baroul de Ilfov și năpraznicile fulgere de lumină aruncate de Octavian Goga și A. C. Cuza împotriva adversarilor dela tribuna parlamentului ,se datoresc acestei formule vii, care sintetizează, ierarhizează și simfonizează în cadrele unei cilopice simetrii, de măsura basmicului Sfarmă-Piatră, toată gama năzuințelor românești de azi, profilându-le, în mănunchiu luminos și unitar, spre cerul nădejdilor viitoare.

Anul trecut, prin urmare, a găsit formula magică de condensare a năzuințelor românești, rămâne anului ce se deschide acuma în zodia național-creștină, să aducă biruința totală, ca astfel istoria să-l însemne cu roșu în calendarul ei, zicându-i Anul Românismului.

Grigore Popa

Cântec pentru veac nou

Eu cânt pentru clipa dintâi
venită cu ziua în coarne;
când șipotul vremii începe
veac nou peste țară să toarne.
Și cânt pentru premeneala cea
nouă
măsluită cu suflet de rouă.
Pentru 'ncordările noastre de-acum
ce ard în oțele și ghioage,
să taie Românului drum
de cremeni —
prin neguri oloage.
Pentru chiot și fulger
sbucnite din funduri de veac,
s'aducă oftărilor leac.
Pentru rugă nouă,
pentru mers nou,
pentru fiecare plug și fiecare bou,
pentru toți câți încep veacul nou.

Cânt pentru răsăritul de soare
care botează căturile noastre
în ape albastre,
și ne-atâtă cu flăcări răsvrătitoare
să rupem zăvoarele 'n două;
să pornim cu furci și topoare
și să facem judecata cea mare,
că sântem în zodie nouă.

Pan. M. Vizirescu

Corporatism

Inainte de războiu Corporatismul nu se bucura de prea multă atenție, în lumea doctrinelor economice și sociale, deși încă de pe la sfârșitul secolului al XIX Corporatismul își găsise un teoretician original și viguros în persoana Marchizului *Tour du Pin*.

Abia după războiu, când furtuna patimilor și nemulțumirilor de o parte, a arivismului și demagogiei, de alta, a ridicat în posturile de conducere, a treburilor publice, elemente slabe, lipsite de experiență, de frână morală și de disciplină intelectuală, s'a pus problema corectivelor de adus regimului democratic parlamentar, sprijinit pe iresponsabilitatea votului universal egal, direct și secret.

Revoluția din 1789, punând accentul pe individ, a distrus corpurile profesionale, a sacrificat interesele de familie, de grup și de națiune, libertății individuale, construind state democratice individualiste, sprijinite pe așa zisa suveranitate populară.

Dacă mistica monarhică, cu credința în regalitatea de drept divin, pare multora curioasă, nici mistica democratică cu crdeința că toate ființele umane sunt deopotrivă de capabile, cu același grad de discernământ pentru actele politice și cu același spirit analitic al faptelor și realităților sociale, nu pare mai serioasă. Practica democrației a dovedit incompetența completă a alegătorilor, care nu putea duce decât la incompetența aleșilor, adică a reprezentanților națiunii, scoși din urna votului universal.

Alegătorul strein de marile probleme sociale ,interne și internaționale, este chemat să aleagă pe cel care va rezolva problemele de schimb, de stabilitate monetară, de balanță comercială și de plăți, de economie națională, de echilibru bugetar, regim fiscal, vamal, valutar, comercial, de cel mai bun regim al proprietății, al creditului, de cumpăna prețurilor, de învățământ, culte, etc.

Toate aceste probleme democrația le pune în fața maselor electorale, cerându-le să se pronunțe într'o zi, în ziua de alegeri, — când știm cu toții că mințile cele mai cuprinzătoare și cultivate ar ezita să se pronunțe, după o examinare chiar mai îndelungată.

Știința și technica însă își bat joc de bieții exponenți ai democrației, procedând la o adevărată expropiere a sufragiului universal, impunând, tot mai mult, reprezentanții lor, în comisiile chemate să soluționeze problemele puse și impuse de viața socială modernă.

Individul suveran, al revoluției franceze, nu este decât bietul cetățean dezorientat, uneori chiar turmentat, care după ce și-a exprimat voința sa suverană, în ziua de alegeri, nimeni nu-l mai bagă în seamnă, nimeni nu-l mai consultă. Suveran detronat și expropriat de toate drepturile până la o nouă alegere, după care iarăi plătește, în calitate de contribuabil, toate urmările prostiei comisă în calitate de alegător.

Cu sgarda marei revoluții de gât, pe care s'au gravat cele trei abstracțiuni : libertate, egalitate, fraternitate, bietul cetățean, după ce a rătăcit în lumea mare a amăgirilor, peste frontierele realităților naționale, se întoarce decepționat la familia lui de sânge, între ai săi, unde găsește mai multă bună voință, înțelegere și frăție. Evident, nu la statul, cu organele lui, croit și alcătuit în acord cu principiile democratice dela 1789, dar în dezacord cu realitățile naționale, ci la organizația sa profesională, în care în pofida individualismului deomcrat, se încadrează, după meseria, ocupația sau funcția socială ce îndeplinește.

Antagonismul dintre cele două principii : ideia individualistă și ideia agregaristă, cum o numește Lavergne, a fost tranșat de realitățile vieții sociale, cari au arătat că grupul iar nu individul contează. Rămâne să se mai tranșeze conflictul între stat și individ, între statul care nu-și recunoaște decât drepturi, fără nici un fel de obligații și individul care se găsește în fața unui stat tot mai strein de nevoile lui.

Intre stat și individ se interpune azi grupul sau corpul social, care poate tempera pretențiile individului, încadrându-le interesului colectiv; și care poate împedica abuzurile statului. Amintind individului că este ființă individuală dar și socială în același timp, — iar statului că, pe lângă administrator, este și ocrotitor al națiunii —, grupul social joacă rolul de arbitru între stat și cetățean.

Statul democrat însă nu se împacă cu acest arbitraj, pretinzând că cetățeanul, odată amețit de demagogie și de alcool, depunând buletinul în urnă de vot, a depus în mâna geambașului democrat și procura, prin care acesta îl poate vinde și desbrăca ori când și oricum. De aci dezechilibrul între autoritatea de stat și puterea grupărilor profesionale, respectiv a forțelor sociale, cari neflind resprezentate în organizația politică-administrativă a națiunii, fac presiuni din afară, asupra guvernelor și parlamentelor votului universal, luându-și, pe această cale, revanșa.

Corporatismul pune, așa dar, problema de echilibru politico-social, adică a reprezentării tuturor grupurilor sociale, care compun națiunea, în organizația statului. Cum e și firesc statul trebue să fie rezultanta forțelor organice ale națiunii. Statul, aparat de comandă al acestor puteri, trebue să păstreze legătură organică cu toate grupurile sau puterile sociale ale națiunii. Legătură care o pretinde Corporatismul și care o impune o organizație rațională și normală a statului modern.

Ce înseamnă regim corporativ ? Fie care profesiune, organizată în cadrul statului, așa încât să primească atribuțiuni reglementare de ordin economic, social și politic.

Corporatismul nu poate exista ca regim numai prin faptul desvoltării asociațiilor profesionale. Nu se poate vorbi de un regim corporativ decât numai atunci când la o stare de fapt se suprapune una de drept. Atunci când conducătorii corporațiilor au, oficialmente, puterea de a vorbi și hotări în numele corporației respective.

Corporatismul nu poate exista decât cu oare care disciplină a libertății individuale și cu oare care limitare a puterii statului (Gaetan Pirou prof. drept Univers. Paris). Este chiar cea mai importantă dintre justificările lui doctrinale : *lumea suferă din cauza anarhici individualiste și a tiranici etatiste.* Liberalismul a rămas numai o amintire mincinoasă, în arhiva legiuirilor excepționale cu cenzura și starea de asediu ; sau în acela a protecționismului vamal și a carteliurilor. Iar socialismul a dus la dictatura fără răspundere, a statului, respectiv a politicianilor, descoperiți politicește și acoperiți penalicește de votul universal, cu anexele lui.

Libertatea individuală a făcut, fără nici un folos, concesii sindicalismului, pus în slujba socialismului și comunismului. Se va face cu atât mai ușor și cu mai mult folos corporației și corporatismului, puse în slujba națiunii și naționalismului.

Dela individualismul economic la trusturi, carteluri, monopoluri și dela individualismul politic la tirania partidistă sau dictatura comunistă, libertatea individuală a cunoscut tot calvarul umilințelor și suferințelor.

Intre cele două concepții ale democrației, deopotrivă de false : una care nu vede decât individul și aceasta rămasă de domeniul iluziunii și care aplicată în chip absolut devine antisocială și anarhică; iar alta care nu vede decât colectivitatea, deci antiliberală și dictatorială, corporatismul, împăcând lumea teoriilor cu lumea realităților, organizează libertatea înlăturând anarhia și evitând dictatura.

Arhitect I. D. Enescu

Pentru o nouă aristocrație

Acest aer de mlaștină, suflul fetid care scaldă spațiul nostru moral, este specific stării democratice.

Din starea de massă, din marea inerție a lumii democratice, supusă ca un element condițiilor primare ale naturii, total convertită de legile cele mai simple ale fizicei, facilă ca apa, supusă ca ea, confinată, stătută și moartă, emană un aer de mlaștină.

Apele acestea plane, generale, n'au măcar licărul putrescenței, aura descompunerii— luminozitatea apelor moarte...

E în natura lucrurilor omenești acel „concursum omnium" lupta pentru supremație, setea de a te afirma. Democrația a deschis într'adevăr tuturor, putința de a concura. Dar, ceeace e și un paradox al său — ea a răsplătit nu pe acela în care se resolva o pletoră de virtuți, un summum de perfecțiuni morale, ci tocmai pe acela care prin natura sa îmbecilă, prin mediocritatea, și prin caracterul său comun, ajungea să fie exponentul a cât mai mulți.

Concursul acesta nu avea să valorifice, așa dar, ceeace e mai profund uman, potențele de energie ale spiritului, ci tot ce e mai comun uman, mai vulgar uman. In acest înțeles, concursul se anula prin propriile sale obiective. Să fii cel dintâi tocmai fiindcă ești asemeni cu cât mai mulți, înseamnă a sancționa lipsa de caractere proprii. Conceptul de personalitate era menit să dispară. Ceeace uzul desemnează cu acest cuvânt, ceeace ziarele califică „personalitate" este aproape totdeauna tipul standard, care posedă într'un echilibru admirabil însușirile generale ale massei, și pe care massa îl recunoaște ca atare.

Marile fulgerări ale personalității, actele de putere morală, nu se produc fiindcă nimeni nu le provocă, fiindcă nimic nu le exaltă, fiindcă ceeace are un pret pe lume pare să fie ceeace e abject...

Eminescu a spus pe nume lucrurilor din țara lui. El, în care vibra personalitatea, în care energia spiritului se manifesta la cea mai mare intensitate, el cel uitat, cel trist, a recunoscut în liota celor cari conduc stigmatele stării de massă, conditiile turmei. Versul lui imprecatoriu, încărcat de ură și totuși atât de pur, îl numește și acum pe acești pantaloni de paradă, pe acești retori puturoși, pe acești domnișori de cari suntem sătui.

In țara care geme de îmbecilitatea dregătorilor ei, verbul lui arde și acum. Vă aduceți aminte de sigur, versurile cari încep așa:

Tot ce 'n țările vecine e smintit
și stârpitură
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură
Tot ce e perfid și lacom, — tot
Fanarul, toți iloții,
Toți se strânseră aicea și formează patrioții,
Incât fonfii și flecarii, gâgăuții
și gușații,
Bâlbâiți cu gura strâmbă, sunt
stăpânii astei nații.

Stăpânii astei nații sunt acei pe cari i-a vrut massa, aceia pe cari i-a impus ea, expresia tâmpelor ei idealuri.

Și atâta timp cât massa va oprima desvoltarea personalității, a creației eroice, a celei mai mari intensități a spiritului, spațiul nostru moral va fi infectat de miasme, putred de multe păcate.

Suntem tot mai mult cuceriți de inerție, cotropiți de tristețe, de decăderi.

Spațiul nostru de azi face tot mai posibilă crima, trage tot mai mult sufletul nostru spre funduri.

Pentru purificarea acestei atmosfere, plină de efluvii ale descompunerii, unii au propus ca solutie ridicula, tragica pedeapsă cu moartea.

Despre monstruosul moral al unei asemenea măsuri s'a scris destul. Despre ineficacitatea ei nu încă.

Pedeapsa cu moartea aplicată în acest hazard al justiției, în această atmosferă de turpitudine și desmăț general, în care fiecare din noi ar merita-o de cel puțin zece ori, ar avea, cred, efectul contrariu celui ce i se presupune.

Ar degrada și mai mult ideea de valoare umană și ar proclama tot mai sus disprețul acestor clipite sacre. Execuțiile endemice ale evului mediu sunt acelea cari au întins și crimele lui.

Avem nevoie de o nouă aristocrație. Un concurs, e emulație continuă spre cele mai nobile ținte. O atmosferă de eroism, de putere morală face inutile spânzurătorile. In straturile de jos ale națiunii sunt mii în cari se sbate o energie captivă, un imens potențial de eroism.

Aceștia nu așteaptă decât un moment prielnic, o flacăre undeva, un sunet de bucium din culme în culme de deal...

Din fii de dogari, de fierari, de spălătorese, din oameni în cari în triste împrejurări ar fi putut germina o crimă, într'atat energia lor încătușată își cerea libertatea, s'au ivit generali ai imperiului, oameni cari au jalonat universul cu semnele jertfei și ale pasiunii, oameni cari au dat lumii exemplul celei mai mari puteri morale.

Aristocrația aceasta, o vrem.

Dan Botta

Intre cer și iad

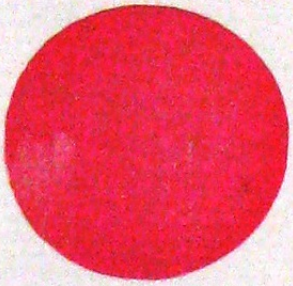

A te războiu cu masoneria, această hidră vânată a istoriei moderne, care s'a înfipt în spinarea lumii cu o jivină apocaliptică de proporții cosmice, e temerar. Dar nu pentrucă masoneria ar fi stâncă dârză și neînvinsă. Ci dimpotrivă, pentrucă e o țață lașă și perversă, care horbăcăe subteran, chiar în veacul acesta al tuturor libertăților tâmpe și nu-i poți înfige voinicește mâna în păr, ca să dai zdravăn cu ea de pământ, de să-i meargă fulgii. Dacă noi totuși am avut curajul să pătrundem în noaptea hrubelor și să izbim cu drugi de lumină în rânjetul acesta care cutremură state și cârmește după plac, destine istorice, am făcut-o sub tutela mistică și atât de românească a lui Sfarmă Piatră, cu care ne simțim organic solidari. Și am mai făcut-o, pentrucă noi ne articulăm gândul și pumnul sub zodia de soare a crucii.

Sub brațele care stărue ca o binecuvântare în toate răspânțiile veacului, nimic nu ne înspăimântă și nimic nu ne îngenunche. Doar amenințarea crucii ar putea să ne frângă brațul și să ne curme curajul. Dar cum masoneria vrea să doboare tocmai crucea de pe piscurile pe care le râvnește ea, cum Lucifer râvnea măriri neajunse, și cum noi ne vrem ostași umili în slujba Duhului, n'avem de ce ne teme. Ne simțim dimpotrivă crescuți în rostul nostru, când izbim în plin și când masonii — în panică — ne trimit *respectuoase* amenințări. E semn bun.

Să ne mai aplecăm, cu toate acestea, încă odată — oricâtă silă ne-ar face — peste iadul masonic și apoi să ne săltăm fruntea către răcoriile cerului și să meditâm. Numai astfel vom putea întui just sensul drăcesc al francmasoneriei.

Am răsfoit zilele acestea cartea masonului *F. C. Endres*: *Le secret du Franc-maçon*, care este un model de propagandă masonică. Pentrucă, pe lângă că e bine scrisă, este mai ales o magistrală escrocherie. Nu știi dacă autorul ei este un naiv sau un pervers. In orice caz, această carte are o semnificație care-ți impune concluzii revelatoare.

Să ne oprim puțin asupra conținutului ei, care-i împărțit în următoarele patru capitole: *Marele Mister, despre Ințelepciune, despre Forță, despre Frumusețe.*

Aceste patru capitole reprezintă cele patru idei de paradă și mistificare, ale masoneriei. Să le luăm pe rând.

Marele Mister! Oricâtă solemnitate ar vrea să dea conținutului lor cuvintele pronunțate grav și scrise cu majusculă, acest *Mister* nu e deloc mare și mai ales nu e mister. Este pur și simplu o criminală mască, sub care fierbe un iad de crime. Naivii se închină acestui *mare Mister* și jură astfel: „jur și promit, pe conștiință și pe onoare, să păzesc cu sfințenie toate *secretele* ce mi se vor încredința de această Loje și de ordinul Franc-masoneriei, — precum și tot *ce aș vedea sau aș auzi*".

Prin urmare ucenicul mason, după ce a pătruns în lojă, cu ochii legați, cu piciorul drept descultat și pantalonul sumes, după ce a îndurat infernul unui vacarm îngrozitor, a sorbit dintr'un lichid puturos și a trecut prin flăcări, după toate acestea, jură să păzească *secrete* pe care nu le cunoaște „precum și tot *ce ar auzi sau ar vedea...*" Vreți o mai evidentă probă că masoneria anulează personalitatea? Dar ce-i cu acest jurământ? Să fie într'adevăr, în dosul lui, un *Mister*, fie el și mare?

Întrebările acestea se izbesc de un adevăr care le anulează. Și anume: Misterele — mici sau mari — nu stau în puterea noastră omenească de a le ascunde sau de a le descoperi. Și atunci, a te lega să păstrezi un mister care nu-ți va recunoaște niciodată putere asupră-i, și pe care nu-l cunoști, înseamnă că totul se reduce la o minciună rituală, în jurul căreia Endres îngână o diversiune de care cei dintâiu se amuză— fiți siguri, —masonii. Și jurământul continuă: „Dacă voiu deveni sperjur, consimt a mă supune tuturor dispozițiilor ce se vor lua în contra-mi, conform legilor și regulamentelor masonice...

Așa să trăesc".

Acest jurământ, deși fără prestigiul unei autorități transcendente, transformă viața oricărui mason într'o poliță iscălită în alb, pe care magnații lojelor vor avea grijă să caligrafieze la soroace istorice: *un atentat politic ,o lovitură de stat, schimbarea unui regim, suprimarea unui ziar et.*

Înțelegeți acum dece acest *Mister* e *mare*, dece neofiții, nu-l mai pot trăda și dece această categorică și neîmpăcată vrăjmășie dintre masonerie și *lumină!*

Pentru simplificare, să lăsăm la urmă *Ințelepciunea*, pe care o vom trata împreună cu *Frumusețea*.

Acum, câteva cuvinte despre *Forță*. Într'adevăr masonii au cultul forței. Dar nu al forței bărbătești, eroice, care săltată pe plan înalt, spiritual, devine bărbăție creștină și în virtutea căreia brațul brav al lui Mihai Viteazu se întâlnește undeva, în caldă comuniune, cu blândețea serafică a sfinților martiri. Ci cultul forței mârșave, criminale, care regizează din umbră. Sângele masonic nu se aprinde decât în platonică perversitate. Gesturile largi, epice, eroice, îi îngheață. Masonul e un strateg teoretic al porței perfide, care are însă grijă ca regimente întregi de secături *furate* să-i poată împlini oricând gândurile, care-i vâjâie haotic prin tărtăcuță.

Despre această forță ar trebui să vorbească Endres și toți doctrinarii masoni. Dar să nu uităm că au jurat... N'au putut împiedica însă revolta atâtor personalități amăgite care-au părăsit ostentativ lojile și i-au trădat, cum a făcut *Jean Marquès Riviere*, în nervoasa lui carte: *Trădarea spirituală a Franc-masoneriei.*

Cât despre *Ințelepciune* și *Frumusețe*, lucrurile se prezintă mult mai grav. Căci dacă forța îți permite s'o faci scut perfidiei și'n numele ei să-ți faci de cap cum a făcut Georges Sorel și atâția alții, înțelepciunea și frumusețea sunt valori absolute, neîndupecate care, ca să ți-se dea, cer înalte aderențe spirituale și-o luminoasă armonie lăuntrică.

Înțelepciunea se refuză perversității și frumusețea nu se poate zămisli și mai ales, nu poate crește, în besnă. Se cer, dimpotrivă, rostite în lumină tare și rotunjite în viziuni integrale. A împrumuta citate din înțelepciunea clasică și creștină și a le găsi corespondențe în înțelepciunea masonică înseamnă inconștiență. Și a te plimba cu mâinile la spate prin livada artelor creștine și clasice și a te simți înflorit în armonia lor, înseamnă, cel puțin, a trăda masoneria, care n'are timp să zăbovească asupra acestor gingășii spirituale, decât pentru a le murdări. Atât face Endres.

A-ți recunoaște organic înțelepciune și frumusețe, valori eminamente fecunde, înseamnă a fi capabil de creații spirituale. Ce a creeat masoneria? *Protocoalele înțelepților Sionului?* Iată într'adevăr o operă masonică până în rărunchi, poate a doua după Talmud, dar a cărei paternitate lojile o refuză... Creații artistice masonice? Înseamnă să-ți svacnească creerii de inconștiență, să fii mason, ca să afirmi o asemenea aberație. Căci masoneria este organic sterilă pe plan spiritual. A, îmi veți spune că sunt atâți masoni cari au creat luminoase opere de artă, ca de pildă Paul Valery sau Mihail Sadoveanu? Obiecția aceasta e superficială. Pentrucă un artist rătăcit în hrube ori nu mai poate creea nimic — ca Sadoveanu, ori dacă creează, trădează masoneria. De câte ori Valéry evadează în lumină, de atâtea ori e trădător. Și de câte ori rămâne credincios jurământului său, se zbate sterp și fără sens între rime goale.

Dacă acum ne smulgem din vuetul subteran al lojilor și poposim o clipă sub brațele de soare ale crucii, de unde lumea ți-se desfășoară în viziune integrală, înțelegeți dece Sfarmă Piatră, care-i creștin până în măduva oaselor, e atât de dârz și dece masoneria nu poate ierta creștinismul. Surprinzi de aici încăierarea crâncenă dintre cele două lumi vesnic învrăjmășite. Deoparte masoneria care-i articulația satanică dintre pământ și iad. De altă parte creștinismul, care-i articulația luminoasă dintre pământ și cer.

Și în timp ce procesul interior al dialecticei masonice este diabolic de negativ, procesul dialecticei creștine se desfășoară într'un univers vast de armonioase afirmații pozitive, etalate pe o înaltă verticală spirituală. Aici își găsesc corespondente și solidarități organice toate valorile date latent în personalitatea noastră.

Zbătut între pământ și iad, omul se neagă pe sine însuși. Zbătut între pământ și cer, se dilată până la suprema afirmație. Își realizează integral destinul său.

Nijă Mihai

Dor de ducă

Imi amintesc de basme. Zile de toamnă'mi trec
Asemănând și lumea din jur o văd frumoasă.
De plâng e fiindcă-s tânăr și chibzuiesc să plec
Din ea tip-til și singur, așa cum dintr'o casă,

Copilul, când mai strămtă-i cu cât e mai iubită.
Visez un cal. Il caut prin cărți, prin grajduri vechi,
Prin poduri: S'aibe drumul cu aur în copită
Săpat, și'ntregi veșminte în două-largi urechi.

M'așteaptă la Răspânte. O, de n'ar fi nălucă!
In coama lui Destinul, duh nou, cum suflă viu,
E ne'nfățișetor. Dar, vajnic trup sglobiu,
Se'mbie depărtării ca visele să-mi ducă.

Din stele mari ghimpate țin înfrânându-l, încă,
Tesala Vrerii. Zilnic l'adăp cu-azur. Cu jar,
Pe tava diminetii de scump mărgăritar, —
Hrănindu-l, bucuric-i surâd când îl mănâncă

Infometat, — un maldăr de fân ceresc. Zefir
Prelung, nechiază razei din ultimul grăunte
Incât, cu mări de purpur și lunci de trandafir,
I-asi da, cosită'ntreaga lumină de pe Munte!

Supus de somn e'n liniști, dar când îl chiem, din toată
Vrăjirea depărtării, puterile-i revin
Și limpezi ca mărgeanul privirile-i înoată
Pierdute-n veșnicia isprăvilor ce vin.

Ștefan Stănescu

La Reveillon, c'o umbră albastră

Au curs de atunci numai trei ani și nu ni se pare că am fi îmbătrânit prea mult, ca să avem aerul mohneag al **amintirilor**. Dar vrăsmășia unor timpuri silnice și apatia unor oameni presară zi cu zi cenușă pe o vatră românească ce nu s'a răcit încă în amintirea marelui public, necum în suvenirul nostru al acelora cari am ars, încă dela început, în dogorile ei. E vorba de ziarul „Calendarul", suprimat acum doi ani și a cărui umbră albastră am vrea s'o aducem acum la reveillon-ul lui „Sfarmă-Piatră".

Ianuarie, 1932.

Mucezeam undeva în provincia mea natală. După vreo doi-trei ani de publicistică stearpă în București, pe vremea aceea când GENERAȚIA mai mult discuta decât lucra — mi-am dat seama că nu trebuie pusă căruța înaintea boilor și că noi tinerii trebuie să dovedim mai întâi puterile noastre creative. Doi ani — între cari se cuprind și binecuvântatele luni ale stagiului militar, precum și predarea unui curs la o școală secundară ale cărei eleve aveau capul cât banița! — doi ani și mai bine, retras subt umbra nucilor părintești, am scris câteva volume. Armata, în finele căreia orice tânăr e sfâșiat de o mulțime de întrebări — încotro apuci, ce rosturi îți faci în viață? — o încheiasem aproape fermecat. Dar, după liberare, o lună întreagă am fost torturat de aceste semne ale viitorului, oh, demența acestei luni sfinte, când au scăpărat cele mai îndignate **stele** din **Bulgării** mei...

Cade însă în răscrucile unui om o întâmplare care-l transformă fundamental. Acest incident fericit a fost „Mustul care fierbe", pe care o ignorasem până atunci, socotind-o o carte ca toate bunele cărți de instigație. Am trăit atunci miracolul slovei: devastat, ucis în tot orgoiul și încrederea mea de până atunci, începusem s'o citesc la o anumită oră a serii și dimineața după lectura ultimei file, eram alt om. Din paginile „Mustului", îmi crescuseră aripi, aripi mari, sigure și, încrezător în „fruntea mea", eram hotărît să mai rămân la țară încă doi, poate patru ani, să umplu o bibliotecă întreagă cu manuscrisele mele. După aceea să pornesc să îngenunchi Bucureștiul — Bucureștiul acesta infam ale cărui talazuri mă aruncaseră, înecat, la mal, pe mine și o întreagă generație de fii de plugari!

Dar...

Dar am primit într'o bună zi o telegramă: **„Vino imediat București. Interesul Dumitale"**. Telegrama era semnată: **Nichifor Crainic**. În câteva ore, am fost în Capitală. Afișe mari anunțau pe ziduri apariția ziarului „Calendarul". Și am înțeles pentru ce mă chemase directorul „Gândirii". Propunerea lui Nichifor Crainic mi-a surâs, evident, mai ales că satul — nenorocitul sat românesc! — în frunte cu neamurile mele, începuseră să murmure: **„A feștelit-o băiatu' lu' nea Ion! Trebuie că l-a dat afar' dân toate școlili, i s'a 'nchis toate ușili, dă nu mai ocupă nicio fonctie ș'a venit acas' pă urechili lu' tat'său"**..

Mi-aduc aminte că, după primele afișe, a fost în toată Capitala, poate în țara toată, o generală strâmbătură din nas: **„Calendarul! Ce nume de gazetă mai e și ăsta? Veți vedea că nu prinde. Va fi un crud fiasco!**

Dar cei consternați la început au văzut pe urmă că se înșelaseră. „Calendarul", nu numai că a prins dar a repurtat câteva succese de mare răsunet în opinia publică românească. Dintre aceste izbânzi, amintim campania împotriva **francmasoneriei**, aceea de trei luni, zi la zi, fără întrerupere, împotriva căilor ferate; și aceea, tot atât de aprigă, împotriva trustului zahărului care a și dus chiar la scăderea prețului acestui aliment de primă necesitate. Dintre campaniile politice, aceea care s'a purtat împotriva guvernului Iorga-Argetoianu — a acestuia din urmă în special — a avut un ecou adânc în masse, și mai ales succesul a fost de natură morală și am putea spune artistică. Rar a cunoscut presa românească pagini mai îndrăsnețe de critică, polemică și pamflet.

Dar „Calendarul", în afară de aceste răscolitoare campanii a avut unul dintre cele mai dârze accente de doctrină, politică și acțiune naționalistă și creștină. Nu știu dacă s'a băgat de seamă că naționalismul în politică a găsit în redacția „Calendarului", armele lui cele mai prețioase și ca dialectică și ca azil de fapt. Doctrina **dreptei** românești, în sensul ei cel mai actual, aci în paginile „Calendarului" s'a formulat și a crescut. Marea mișcare naționalistă de astăzi, de aci, dela acest hotar de plumb, se poate spune că începe.

Îmi aduc deasemenea aminte, că la prima noastră convocare, directorul ne-a spus:

— „Precum vedeți, întemeez această gazetă, cu câteva condee care nu au mai profesat ziaristica. Acest jurnal va fi scris nu de ziariști de profesie, ziariști meșteșugari — ci de ziariști **de credință**. „Calendarul" este, înainte de toate, **o credință**".

Într'adevăr, toți cei cari am scris doi ani „Calendarul", nu mai profesaserăm până atunci gazetăria. O credință ne-adunase, într'adevăr, din cele patru vânturi cardinale, sub cortul celor șase pagini ale „Calendarului". Chemați toți cu telegrame, Dragoș Protopopescu venea din hamacurile de ceață ale Londrei lui dragi, Toma Vlădescu abandona voluptățile intelectuale ale Parisului, Radu Dragnea descinsese recent dela Varsovia; Gib. Mihăescu din Drăgășani, altul venea dela Bacău, al 6-lea din periferia Veseliei, Gregorian din Teleorman — eu însfârșit veneam din porumburile Vlăscii. Interesant deasemenea, că până 'n ziua apariției ziarului, niciunul dintre cele 30 de persoane, cari alcătuiau familia „Calendarului", nu se cunoscuseră personal mai înainte. Ca în orice acțiune, era fatal să se usuce unele ramuri și să se climine dela sine. Nichifor Crainic avusese însă mână bună. Gruparea, nu numai că s'a menținut și trăește încă și astăzi nedisolută, dar ochiul lui care prin **Gândirea** lansase atâtea talente, crease acum o falangă de ziariști de **profesie**, cari aveau în plus avantagiul credinței în slova pe care o semnează.

„Gândirea" și „Calendarul" au dat numai **directori** — spune adesea cu humor Nichifor Crainic. Într'adevăr, cei mai proaspăt director e Al. Gregorian. Ne adunaserăm din cele patru vânturi, dar în scurt timp sufletele noastre erau o apă. Neuitate vor rămâne ceasurile acelor reuniuni când adunați toți în jurul unei mese, ne bucuram de șampania vervei celor mai veseli dintre noi. Symposioanele la care Gib. Mihăescu nu rămânea niciodată până la sfârșit, de teamă să nu sfărâme prin exces vreo rotiță din ceasornicăria de nisip a fragedei sale fățuri.

Dar „Calendarul" nu a dat numai lupta pe câmpul înstelat al ideilor. O, asta ar fi fost puțin. „Calendarul" a trebuit să dea și proba de sânge a prigoanei. A fost suspendat de trei ori. Întâia dată, în Martie 1932, de către „Bestia" (Argetoianu), abia după două luni dela apariție. A stat închis atunci până în Iunie. Pretextul, se știe: cică am fi aruncat noi cu fiare și călimări în armata care, desfășurată sub balcoanele noastre, împiedica una dintre cele mai impunătoare manifestații studențești care s'au făcut vreodată unui ziar. Într'adevăr, noi deschisesem un foc din redactie — dar numai cu mitraliera ideii...

Dela 8 Iunie 1932, începe an nou martiragiu. Păgubit în interesele lui materiale, „Calendarul" avea să lupte acum și cu o infinită serie de dificultăți bănești.

Nu trece însă mult timp și baioneta suspendării iarăși! se înplântă la ușă pentru 15 zile.

In toamna 1933, „Calendarul" cunoaște o epocă de adevărată glorie, din toate punctele de vedere. Gloria crizantemelor, fiindcă în noaptea de 29 Decembrie e înjunghiat pentru a treia oară.

De aceea, zic, au trecut de atunci doi ani, au fost toate acestea adevărate sau nu? Din păcla acestor zile, încerc să-mi aduc aminte de seara aceea frumoasă când, mobilizați toți la ziar, pregăteam numărul de Anul Nou. Când, deodată, un telefon cade în redacție ca un fulger. La Sinaia, căzuse I. G. Duca. După cele câteva minute de înmărmurire generală, condeele au început iarăși să umble; ziarul trebuia să apară a doua zi.

Dar „Calendarul" n'a mai apărut...

Au urmat evenimentele cunoscute. Jilava, un proces uriaș și în cele din urmă iarăși luna Maiu a libertății.

Tristă libertate! Condeele de atunci s'au risipit iarăși ca niște pae, în cele patru zări. În locul lor, scriau baionetele care-au pășit mult timp redactia din „Domnița Anastasia". Și acum scriu, desigur, revolverele și ciomegele acelora cari după ce devastaseră birourile redacției din Bulevardul Elisabeta, se îmbătaseră la o cârciumă și răcneau: „Unde este, mă, Calendaristii? Vreau să mănânc carne de calendarist!".

Dar „Calendariștii" zăceau la Jilava...

N. Crevedia

STATUL TĂRANESC CU PLUGUȘORUL..

BAILE GRIVIȚA
UREAZA
Stimatei Sale Clientele
„1936
La mulți Ani
cu Fericire!"
Directiunea, ED. MIRTO

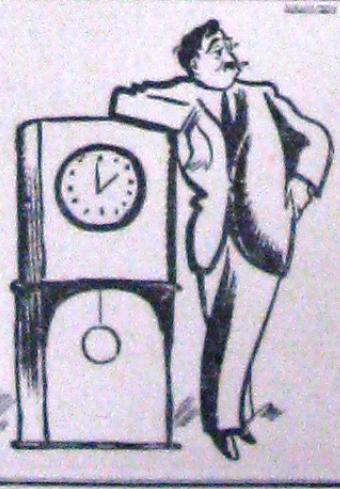

Note, polemici, înfierări

Naționalismul și d. Tudor... Brauer

D. Tudor, Teodorescu, Braniște (și nu mai știu cum) e un băiat foarte prost, adevărat, dar trebue să recunoaștem să este și foarte conștiincios.

Ordinele pe care el le primește nici nu le le discută — dar le izicută.

..Cu bietul dumisale condei!

Păcat însă că se abuzează de domnul acesta Braniște în casa în care i se dă să mănânce o nenorocită de jimblă. Toate infamiile, el este obligat să le comită, săracu! Vă spun că omul nu e cu nimic vinovat. Trebue să mănânce: asta e toată durerea.

In ultimul număr al revistei bolșevice (și absolut ilizibile) Cuvântul liber, cunoscutul patriot și pungaș Costică Brăuer scrie un fel de articol dedesubtul căruia bietul Teodorescu a primit ordin să se iscălească.

Bietul Teodorescu firește s'a iscălit — v'am spus că trebue să mănânce — s'a iscălit chiar cu toate numele lui, căci să nu exagerăm nimic: Tudor Teodorescu Blaniște știe să se iscălească, și asupra acestui punct, odată pentru totdeauna, să nu mai fie nici o discuție.

Numai pentru atâta lucru însă famelicul... polemist n'ar merita să fie tras numai decât de urechi. Obiectivitatea ne obligă dimpotrivă să ne referim numai la stăpânul lui, cunoscutul pungaș și patriot, d. Costică Brauer.

Acesta se miră de libertatea cu care noi privim aici câmpul de luptă naționalist, unde noi găsim de ajuns ce trebue păstrat, ca să știm și ce trebue dat la o parte. Firește buna noastră credință, intransigența noastră n'o pricepe cunoscutul bandit și patriot Costică Brauer. O să-i explicăm noi altă dată mai pe larg, fiindcă nu e deloc inutil să revenim.

Dar — până atunci... — e bine să avertizăm pe cunoscutul patriot și apaș Costică Brauer că oricât Lar linge pe d. Vaida, pe toate părțile, România huliganică, cum ne zice el, tot o să-i dea odată și odată, un picior in... cap.

Acesta pentru Costică Brauer.

Cât pentru sluga lui, pentru Tudor pentru Teodorescu sau pentru Braniște (care știe totuș să se iscălească)... nimic.

Fiind cel mai idiot gazetar din România, se va pricepe dece el este, intr'un anumit fel, și cel mai inatacabil!

Antoine Paprocki

Intr'un ziar naționalist, la o rubrică obscură și necontrolată, e drept, un student prezintă țării pe „un mare prieten al tineretului român: Antoine Paprocki"...

Născut în 1906, absolvent de liceu, elev inginer, fervent și impetuos luptător pentru... ideile mareșalului Pilsudski încă de când s'a născut, d. Paprocki e înfățișat nouă cu date biografice, cum vedeți, ca un protector și „iubitor al tineretului român naționalist".

Niște date asupra d-lui Antoine, dacă acesta este unul și acelaș Paprocki, funcționarul dela consulatul polon, am mai putea furniza și noi. Avem, ca să fim mai preciși, chiar unele amintiri și unele hârtii în legătură cu activitatea dânsului în România.

Știe d. Paprocki despre ce e vorba...

Dar d. ministru Arezisefski ar trebui să se gândească, oricum, că agenții, imixtiunea în politica internă a altei țări, corupția, toate aceste inavuabile metode de captatio benevolentiae, strică mai mult decât folosesc. Chiar sau mai ales atunci când e vorba de prieteni...

Matca naționalismului

In ultimele declarații făcute în ajunul Crăciunului șefilor de organizație din frontul românesc, d. Al. Vaida, „vulpoiul acesta bătrân" — cum singur și-a zis — a crezut că este necesar să repete, în legătură cu problema fuziunei forțelor naționaliste o veche butadă a sa cu „râurile mici și râurile mari".

„Râul cel mare suntem numai noi și nu este nimeni altul decât noi" — a spus de data asta foarte serios, ni se pare, fostul președinte al partidului național-țărănesc în aplauzele partizanilor.

Iată, așa dar, confirmat pe cale polemică, d. Costică Angheloffescu matcă a naționalismului românesc, în care viroagele acestea.. național-creștine, A. C. Cuza, Octavian Goga, ape subțiri ca ața, vor trebui să se verse — cum tot d. Vaida o spune — „prin forță majoră, fizică sau morală" în albia frontului românesc.

A, tocmai aici se înșală simpaticul vulpoiu! Apele albastre ale naționalismului nu vor ajunge nici odată găldac în care să se poată scălda d. Mirto, d Garabet Aslan, d. Furmuzache ori chiar d. Angheloffache, la care d. dr. Vaida, știm, ține atât de mult...

Asta nici prin forță majoră, nici prin forță fizică și nici prin forță morală, mai ales!

„Le Mois"

Ultimul număr al revistei marxiste „Le Mois" prezintă ideobiografia comunistului francez Marcel Cachin și, totodată, o expunere asupra viitorului partidului național-țărănesc din România.

Acesta este desigur, succesul, chiar unul din marile succese ale redactorilor internaționalei a treia dela ziarul „Dreptatea"...

Mare lucru, mare onoare, într'adevăr chiar pentru țară, cumetria aceasta între Ion Cachin și Marcel Mihalache!

Cazacii dela Don...

Delegația sovietică la Societatea Națiunilor se compune din domnii: **Litvinoff** (președinte); **Rosemberg; Stein** (serviciul de informațiuni); **Markus; Brenners; Hirschfeld** (secretar); **Halfand** (serviciul presei) — toți șeapte: evrei ...veritabili cazaci dela Don — și georgianul **Swanidze** (comisiunea finanțelor).

A, par'că-l văd pe Braniște ăla meditând cu stângul în călimară: cazaci, bine, bine, da' unde este rușii, fir'ar'mă-sa-a dracu?!...

Asaltul împotriva ziarului Universul

Prin fițuici de presă, prin zdrențe volante și chiar prin parlament, s'a dus în timpul din urmă o campanie desmățată împotriva ziarului Universul. Un aventurier balcanic, Victor Eftimiu, pus la zid de marele ziar, pentru a nu știu câtea ofensă adusă acestei țări, își permite să stropească cu bragă prestigiul moral al ziarului care l-a atacat. Alți aventurieri, — aceștia autohtoni și chiar liberali! — prinși cu mâna în averea statului și divulgați fără cruțare, schelălăiesc împotriva Universului fiindcă i-a lovit.

Ei au pus mâna pe niște așa zise secrete de administrație și le-au fâlfâit fără să le arate. Aceste „secrete" noi le cunoaștem de mult. Un escroc, un anume Baboianu, acum depus la Văcărești, le-a fabricat și-a umblat cu ele din ușă în ușă și din om în om să le vândă pur și simplu cui ar fi avut naivitatea să creadă că are astfel la mână pe conducătorii celui mai puternic organ de presă al țării. El n'a găsit firește, alți clienți decât escroci similari cu el, cari cred că-și apără tâlhăriile sub fâlfâirea acestor „secrete", pe care nici un om serios nu le-a luat în seamă.

Universul e astăzi o instituție națională, Românească și creștinească.

Presa, în genere, e una din marile probleme de deslegat ale României noi, ale României de mâine. Presa e fabrică de opinii, dacă o socotim ca o categorie existentă dincolo de bine și de rău. Ca atare, ea poate fi mult mai otrăvitoare ca o fabrică de spirt metilic, sau mult mai folositoare ca o fabrică de pâine. E arhicunoscut azi că fabricile noastre de opinii, cele mai multe din ele, sânt, ca și cele de spirt metilic, în mâinile evreilor. Otrava cotidiană a cuvântului distruge mai grav decât otrava alcoolului, fiindcă atinge sufletul însuș al acestei țări.

Problema regenerării românești e în primul rând o problemă de regenerare sufletească. Numai un suflet puternic va da o Românie tare. Iar un suflet orientat spre destinele sale românești nu e posibil să-l avem decât scoțându-l din cârciuma Adevărului și Dimineții, a Luptei și Zorilor, unde se îmbată zilnic cu alcoolul metilic al spiritului galițian.

Inchiderea acestor cârciumi otrăvitoare, e o necesitate vitală a presei românești.

Până atunci, până în ceasul acesta care nu mai e departe, ce opunem noi în apărarea sufletului românesc?

In primul rând, ziarul Universul. In lungul existenții sale, — e cel mai vechiu organ de presă din România, — el n'a înțeles să fie o simplă fabricație de opinie indiferentă. Dar nici n'a înțeles să fabrice spirt metilic pentru distrugerea sufletelor. Universul a creiat zilnic conștiință românească. Dacă a fost un ziar unde conștiința românească, a cetățeanului de toată mâna, s'a putut ușor recunoaște și identifica în aspirațiile ei cele mai legitime, acesta a fost Universul. Și este mereu.

Alte ziare românești au mai apărut, apar sau vor mai apărea. Mai violente, mai naționaliste, mai intransigente, poate, sau chiar mai transigente. Ele toate au avut și vor avea ca termen de comparație acest venerabil organ al conștiinței naționale, în mers egal, permanent și liniștit ca un fluviu imens. Căci Universul corespunde unei necesități organice a mentalității românești. Deaceea, românii se recunosc în el până într'atâta încât termenul de Universul a devenit tot una cu termenul de ziar în limbajul popular. Omul dela țară cere la chioșc: „Dă-mi Universul", chiar dacă chioșcarul evreu îi vâră în buzunar Dimineața.

A, cât ar da Pauker să vadă Universul prăbușindu-se, cum ar vrea el să știe că într'o zi e posibil să sară în aer acest uriaș cuptor care coace pâinea sufletului românesc!

Noi, cari vrem o reformă fundamentală a presei în România, pentru a face din această presă întreagă formidabila uzină de idei necesară regenerării acestei țări, avem datoria românească să fim alături de Universul. El e întâia noastră instituție națională închinată cuvântului zilnic.

Pagini basarabene

Anul acesta, a fost numit profesor la un liceu din Chișinău scriitorul George Dorul Dumitrescu.

Rezultatul: de Crăciun, au apărut „Pagini basarabene". — cea mai bună revistă provincială ce s'a feit până acum.

Ce bine ar fi dacă toți scriitorii cari mucezesc în Capșa, ar fi trimiși de poliție în câte un fund de țară. Dovadă „Paginile acestea basarabene

Pățania lui Georges Landsbury

In Marea Britanie există două obediențe masonice: „Marea lojă a Engliterei" și „Loja internațională". Din cea dintâi fac parte conservatorii în cap cu prințul de Galles. Cealaltă aparține financiarilor evrei și liberalilor din City.

Cu toate acestea, sunt masoni cari frequentează ambele ordine. Uneori cu un profit real. De multe ori, însă, cu desagramente.

Georges Landsbury, fostul conducător al sindicaliștilor englezi, este unul din acești echilibriști ai mistriei. Despre el ne relatează ziarul belgian „Rénovation" următoarele: între marea lojă a Engliterei și loja internațională a isbucnit, încă dela începutul războiului din Africa Orientală, un violent desacord pe tema sancțiunilor. Conflictul acesta de interese, mai mult decât de sentimente, a ieșit la lumină cu prilejul congresului sindicalist ținut la sfârșitul verei trecute la Brighton. Ascultând ordinele marei loji, Georges Landsbury votă contra moțiunei sancționiste propusă de loja internațională evreiască.

Dar loja aceasta dispunea, cum dispune și acum, de majorități compacte în sindicate. Landsbury votase, așa dar, chiar contra congresului pe care îl conducea, fiindcă apucase să se angajeze mai întâi față de masonii conservatori. Iși dăduse- oricum, cuvântul...

Rezultatul: Georges Landsbury fu constrâns să demisioneze din funcția de șef al trade-unionurilor!

Masoneria elvețiană

In Elveția va avea loc în curând un plebiscit asupra problemei masonice. Elvețienii se vor pronunța dacă înțeleg să tolereze mai departe francmasoneria care are acum o existență semioficială în toate cantoanele ori dacă vor desființarea tuturor lojilor din cuprinsul țării.

Grupările antimasonice din Elveția, cari au provocat referendumul, desfășoară acum o activitate extraordinară.

Sancțiunile

Proectul extinderei sancțiunilor art. 16 din pact asupra produselor petrolifere este fulgerat de ironia italiană în următorul dialog între un tată și fiul său din balilla fascistă:

— Tată, de ce nu vrea Europa să ne mai trimită acum nici benzină?

— Fiindcă îi trebue ei ca să-și curețe conștiința cu ea, fiule...

D. Teodorescu-Braniște!

Intr'un articol penibil, cu fraze din acelea sterpe și deșelate cari târăsc la lumină toată mizeria morală a unui individ destin inchiriat, d. Teodorescu-Braniște încearcă să demonstreze că „la barou, dreapta a avut o victorie de numai cinci minute".

D. Braniște ăsta e, pur și simplu, un om pe care nu ne mai putem supăra...

Abonamente la „Sfarmă-Piatră"

Lei 300 pe an,
„ 175 pe 6 luni

Sfarmă-Piatră

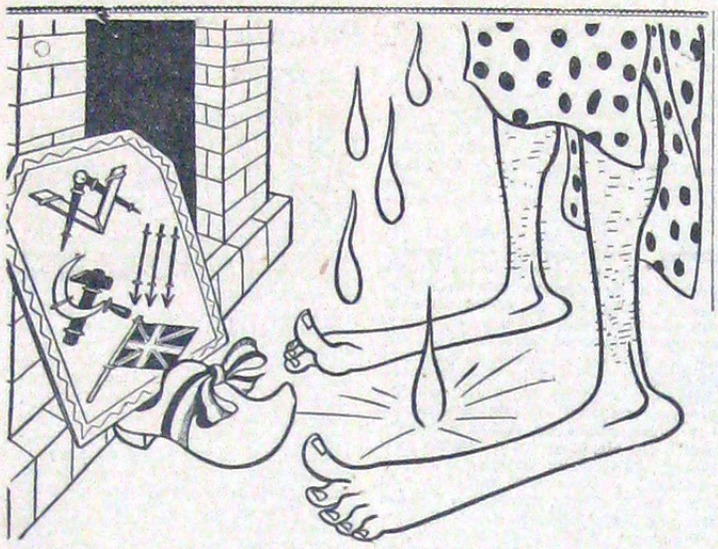

Sărbători fericite! *(Gringoire)*

CRIZA IN FRANȚA

Litvinoff — N'avea frică, Marianne! Eu sunt aci ca să te prind.. *(Kladderadatsch)*

CE SE OFERĂ ITALIEI

— Te rog, ia lupa și privește. E destul de mare concesia noastră! *(Guerin Meschino)*

SIMBOL GENEVEZ

— Trebue neapărat să devin energic.. *(Kladderadatsch)*

AJUTOARELE NEGUSULUI

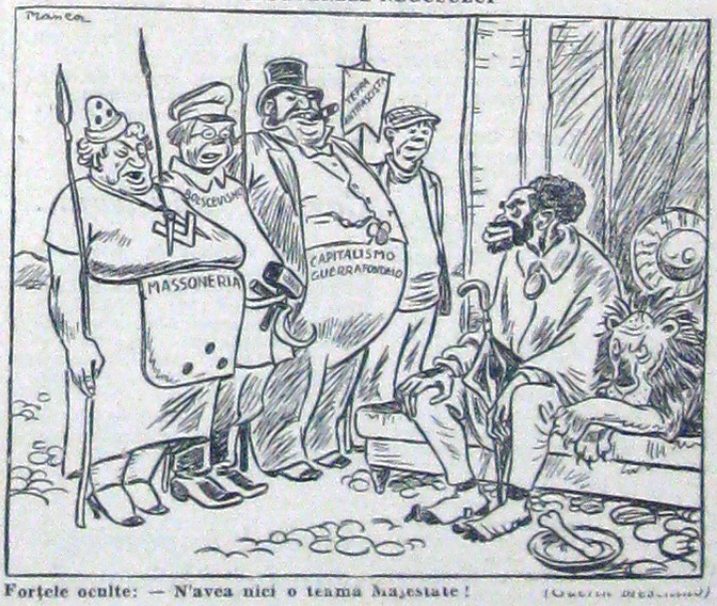

Forțele oculte: — N'avea nici o teamă Majestate! *(Guerin Meschino)*

CRĂCIUNUL SOVIETIC

Litvinoff: — Cântați copii mai tare ca să nu observe prostii de burghezi bombele din pom... *(Die Brenessel)*

LIGA NAȚIUNILOR ȘI SANCȚIUNILE

I. — Intîi abia îl tira dînsa...

II. — Dar acum o trăește el. *(Kladderadatsch)*

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL" — BUCUREȘTI, STRADA BREZOIANU 23—25